

vergadering **C167**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 15 februari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

INTERPELLATIE van Mieke Schauvliege aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, en aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gebrekkige stikstofboekhouding – 31 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe ammoniakmeettoestellen van de Vlaamse Milieumaatschappij – 1832 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het nieuwe stikstofarrest en de dreiging van een vergunningstop voor landbouwbedrijven – 1833 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de plaatsing van mobiele mantelzorgwoningen – 1424 (2021-2022)	22
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het inzetten van drinkwaterreservoirs via Aquifer Storage and Recovery – 1570 (2021-2022)	25
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het tekort aan materiaal bij Mooimakers en de extra inspanningen ten aanzien van steden en gemeenten met een hoge zwerfvuilproblematiek – 1574 (2021-2022)	29
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de voorwaarden in de projectoproepen voor bebossing – 1589 (2021-2022)	31
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de PFAS-normen voor drinkwater – 1603 (2021-2022)	34
VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een evaluatie vijf jaar na de inwerkingtreding van het LEZ-decreet en het arrest van de Raad van State over de toegang van oldtimers tot de lage-emissiezone in Gent – 1625 (2021-2022)	37
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ambitieverlaging voor de waterkwaliteit van waterlopen in Vlaanderen – 1674 (2021-2022)	40

INTERPELLATIE van Mieke Schauvliege aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, en aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de gebrekkige stikstofboekhouding – 31 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe ammoniakmeettoestellen van de Vlaamse Milieumaatschappij – 1832 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het nieuwe stikstofarrest en de dreiging van een vergunningsstop voor landbouwbedrijven – 1833 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Goeiemiddag, minister, collega's. Ik diende vorige week een interpellatie in, naar aanleiding van een artikel in De Standaard van zaterdag. Vorige week werd het derde stikstofarrest bekendgemaakt. Deze keer vernietigde de Raad van State een vergunning voor een geitenhouderij in Zwalm. De geitenhouderij zou een stikstofbelasting teweegbrengen die onder de kritische drempel van 5 procent ligt, en dus vergunbaar is volgens het oude systeem dat opgemaakt is onder minister Schauvliege. De Raad van State vernietigt deze beslissing met dezelfde argumentatie als de kippenhouderij in Limburg en schiet daarmee de regeling van Schauvliege nog maar eens aan flarden. Maar dat wisten we al.

Volgens jurist Peter De Smedt, lid van het expertenpanel voor stikstof dat aangesteld is door de Vlaamse Regering, haalt deze uitspraak ook de voorlopige strengere stikstofinstructie onderuit die u, minister, na het arrest van vorig jaar hebt ingevoerd. Die stelt dat de bijdrage aan de kritische last van een natuurgebied nog maximaal één procent mag bedragen. Die regeling is volgens De Smedt in hetzelfde bedje ziek: ook hier is geen wetenschappelijke basis voor. Als de emmer vol is, kan er niets meer bij – ook geen 1 procent. Ook professor Kurt Deketelaere, eveneens lid van het expertenpanel aangesteld door de Vlaamse Regering, heeft al meermaals gesteld dat de voorlopige stikstofinstructie niet wettig is. Hiermee staan we op een zucht van een definitieve vergunningsstop.

De Vlaamse Regering had aangekondigd om voor de zomer van 2021 een definitieve regeling uit te werken. Deze timing werd niet gehaald. Ook de nieuwe timing van eind 2021 werd niet gehaald. Intussen zijn we 15 februari 2022.

Uit de informatie die we kregen over de nieuwe stikstofregeling die voorbereid wordt, blijkt dat deze steunt op een accurate stikstofboekhouding en wellicht op een vaste drempelwaarde. Uit een onderzoek dat De Standaard op 12 februari bekendmaakte, blijkt dat de stikstofboekhouding zo lek is als een zeef.

Zij argumenteren dat met drie punten. Er wordt meer stikstof uitgestoten dan vergund. De link tussen de vergunning en de werkelijke uitstoot wordt niet actief gelegd. De Standaard onderzocht dat ruim 60 procent van de topvervuilers veel meer ammoniak uitstoot dan in de vergunning is vooropgesteld. Soms gaat het over een paar ton verschil per jaar, vaak over het dubbele van wat berekend was bij de vergunning.

Ze illustreren dat met twee cases.

De eerste case is een varkensbedrijf in Wuustwezel met ruim 11.000 varkens. Het stootte in 2019 officieel 15,3 ton ammoniak uit, terwijl in de vergunning maximaal 8,6 ton was toegestaan, mits plaatsing van een luchtwasser.

De tweede case is een kippenkweker in Poperinge. Hij staat in het Europese register met 15,7 ton voor 60.000 moederkippen, terwijl na discussie met de provincie in 2015 afgeklopt was op een uitstoot van 7,6 ton. Ook hier was dat onder voorwaarde van de installatie van emissiearme systemen.

De besturen die zich bezighouden met de vergunning van grote veebedrijven, koppelen niet terug naar de diensten die de stikstofuitstoot registreren en controleren. De provinciale diensten gaan ervan uit dat de bedrijven de voorwaarden waaronder ze vergunnen, correct uitvoeren. Ze controleren dat niet, want ze hebben dat mandaat niet. Dat zit bij de Vlaamse overheid, zo zeggen de provinciale diensten. De handhaving vanuit de Vlaamse overheid blijft veel te beperkt, onder meer als gevolg van de onvoldoende uitbouw van de handhavingdiensten.

De Mestbank van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) focust zich op het aantal dieren in relatie tot mestafzet en verwerking. Zij gaan ervan uit dat de landbouwers geen hogere dierenaantallen dan de werkelijkheid doorgeven omdat ze dan in de problemen komen met de mestafzet. Maar of die aantallen ook stroken met de vergunning, daar heeft de VLM sinds 2007 geen automatisch zicht meer op omdat de wet is veranderd.

Dat is meteen ook iets dat we hebben gezien in de PFOS-PFAS-commissie: verkokering, gebrekkige data-uitwisseling, gebrekkige handhaving. Dat breekt Vlaanderen ook in dit dossier zuur op.

Een tweede punt dat in dat artikel werd aangegeven, is dat er meer stikstofuitstoot is ten gevolge van meer dieren. De binnenlandse stikstofuitstoot wordt vooral veroorzaakt door de landbouw. De stikstofuitstoot door de landbouw daalt de afgelopen tien jaar niet. Meer dan 64 bedrijven stoten in 2020 meer dan 10 ton ammoniak uit per jaar. In 2019 waren dat er 53, goed voor 742 ton. De veestapel daalt bovendien niet. Het aantal koeien en varkens daalt beperkt, maar er is vooral een stijging van het gevogelte en meer bepaald van de slachtkippen.

De technologische oplossingen zijn niet effectief, aldus De Standaard. Een controle in 2020 bij 52 Vlaamse varkensbedrijven bracht aan het licht dat er 32 luchtwassers waren met tekortkomingen. 10 bleken niet in werking te zijn. Er wordt verder vastgesteld dat ze ook niet altijd actief zijn. Luchtwassers en warmtewisselaars verslinden namelijk energie. Door ze uit te schakelen, besparen veehouders op hun beurt energiekosten.

Ook de effectiviteit laat te wensen over. In het onderzoek van de universiteit van Wageningen in 48 varkensstallen in 2018 haalden de luchtwassers een rendement van ongeveer 60 procent in plaats van de beloofde 85 procent. Uit marktonderzoek nadien bleek dat er nogal wat malafide fabrikanten op de markt zijn die luchtwassers in slechtere versies namaken.

Kortom, hoe betrouwbaar zijn dan die officiële uitstootcijfers? Het model dat die berekent, gaat uit van performante stalsystemen. Als die dan niet optimaal werken, komt onze stikstofboekhouding op losse schroeven te staan. Een veehouder die luchtwassers installeerde en 15 ton ammoniakuitstoot registreert, heeft in werkelijkheid misschien een uitstoot van 20 ton. We weten het gewoon niet, zo stelt De Standaard.

Deze bevindingen zijn inderdaad problematisch. De nieuwe stikstofregeling en ook de oude baseren zich op een stikstofboekhouding om de uitstoot en de druk op een gebied te kunnen inschatten. Maar als je dan vertrekt van de foute data, dan kan dat model

natuurlijk nooit werken. Het is het zoveelste artikel dat aantoonst dat, alle technologische inspanningen ten spijt, het stikstofbeleid niet werkt.

Minister, wat is de totaal vergunde ammoniakuitstoot door de landbouw in 2019, 2020 en 2021? Hoe verhoudt dit zich tot de effectieve stikstofuitstoot in die jaren? Kunt u het parlement hierover klaarheid verschaffen?

Kunt u akkoord gaan met de stelling van experts Peter De Smedt en Kurt Deketelaere dat de voorlopige stikstofinstructie juridisch onwettig is wegens gebrekkige wetenschappelijke onderbouwing?

Klopt het dat registratiecijfers van het aantal dieren en de toegestane vergunningen niet naast elkaar worden gelegd en geëvalueerd? Hoe verklaart u dat deze link niet wordt gelegd? Waarom is dat nog niet gebeurd, zelfs niet één jaar na het stikstofarrest en in een periode dat de Vlaamse Regering stelt dat het stikstofdossier een van de grootste uitdagingen van het moment is?

Hoe kunt u een effectief stikstofbeleid uitwerken als er geen relatie wordt gelegd tussen de vergunde uitstoot en de effectieve uitstoot? Welke initiatieven zult u nemen om die relatie wel te leggen?

Welke stappen zult u ondernemen om de uitstoot van bedrijven met een grote uitstoot permanent of periodiek te meten én af te toetsen aan de vergunde uitstoot?

Technologische oplossingen zijn niet de heilige graal. Luchtwassers zijn minder effectief en worden vaak uitgeschakeld. Ze vragen ook heel wat investeringen en andere stelsystemen. Toch was dat een van de mirakeloplossingen van het klimaatplan en luchtbeleidsplan. Zult u dit beleid bijstellen?

Een drastische afbouw van de veestapel is en blijft de meest effectieve maatregel om resultaat te halen. Zult u hierop inzetten? Worden hiervoor middelen gereserveerd om deze afbouw op een sociaal verantwoorde wijze te realiseren?

Een jaar na het stikstofarrest lijkt de toestand alleen maar hopelozener. Intussen regent het stikstofarresten en is een vergunningsstop een feit. Wanneer zal de Vlaamse Regering de stikstofregeling aan dit parlement voorleggen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Het is al meermaals aangestipt dat het stikstofdossier complex is, en dat de uitdaging groot is. Maar hoe zit het nu met de cijfers? Dat is een vraag die nu toch wel op het puntje van mijn tong ligt. Ik ben namelijk bijzonder teleurgesteld over de soep aan cijfers die in de krant te lezen was, maar eigenlijk nog veel meer over het ontbreken van enige uitleg daaromtrent, vanuit de administratieve diensten.

We spreken al een jaar over het feit dat bedrijven zware investeringen moeten gaan doen, dat hun activiteiten aangepast of afgebouwd moeten worden, en dat een aantal bedrijven misschien zullen moeten stoppen. Dat is op basis van een aantal modellen, waarbij er een aantal aannames gebeuren. Resultaten worden heel gedetailleerd weergegeven, tot twee cijfers na de komma. Met andere woorden: we spreken over grammen stikstof per hectare. Maar hoe de berekeningen precies in elkaar zitten, en waar de verschillen vandaan komen, daar kan men geen antwoord op geven. Minister, dat is niet meteen aan u gericht, maar sta me toe dat ik dat toch wel hemeltergend vind, en ongelooflijk betreurt. Ik hoop alleszins, minister, dat u daar zo dadelijk wel enige klaarheid in kunt brengen.

Een klein telefoongesprek met een van de aangehaalde bedrijven in het artikel, leert mij alvast wel dat de conclusie die getrokken wordt in het artikel, niet klopt. Het bedrijf

waarvan ik informatie doorkreeg, zou perfect geproduceerd hebben binnen zijn vergunning. Dat signaal kreeg ik trouwens ook door van het andere bedrijf. In het artikel zijn wel niet steeds de meest actuele vergunningen opgenomen. Trouwens, wat de vergunningen betreft, denk ik dat we duidelijk kunnen vaststellen dat de milieu-inspectie de vergunningen wel degelijk controleert, zelfs met veldcontroles, waarbij de dieren effectief geteld worden in de stallen. Ik denk dus, collega Schauvliege, dat enige vergelijking met de PFOS-commissie hier niet echt op zijn plaats is.

Deze bedrijven zijn trouwens verplicht om een jaarlijks emissierapport op te maken. Hieruit blijkt, ten eerste, dat zij onder hun vergunning produceren en, ten tweede, dat het cijfer in de jaarlijkse emissierapportage lager uitkomt dan de berekende hoeveelheid ammoniak voor het Europees register. Nochtans worden die ook berekend aan de hand van het aangereikte rekenmodel. Minister, ik kan dus enkel maar concluderen dat de overheid verschillende rekenmodellen hanteert. Misschien kunt u daarover wat klaarheid brengen. Ten derde, de cijfers die aan Europa worden doorgegeven en die meegerekend worden voor de impact op de natuur, zijn wel degelijk de hoogste cijfers, namelijk deze van het Europees register. Om het eenvoudig te zeggen: het zijn de meest negatieve cijfers voor de landbouw. Het 'reken je rijk' lijkt dus eerder in de omgekeerde richting van toepassing.

Minister, bij dezen is mijn vraag: kunt u volledige transparantie brengen in de verschillen tussen de rekenmodellen? Hebt u zicht op het theoretische verschil dat hierdoor wordt gecreëerd?

Het tweede element dat wordt aangestipt, is het correct functioneren van de emissiearme staltechnieken. Daarover hebben we ook in het verleden verschillende discussies gevoerd. Een geïnstalleerde installatie moet uiteraard ook haar doelstellingen bereiken. Daarover is geen enkele discussie. Het niet aanzetten van een installatie is dan ook niet oké. Het niet bereiken van de doelstellingen, als de installatie eenmaal vergund en geplaatst is, lijkt wel een complexer gegeven. Dat bleek ook uit vroegere discussies.

Minister, bij dezen ben ik benieuwd welke stappen er op dit vlak reeds gezet zijn, na de discussies die we hierover in het parlement reeds hadden. In welke mate is er hierover extra sensibilisering geweest? Hebt u hierover ook overleg gehad met de landbouwsector, en vooral ook met de fabrikanten van die systemen?

Een eerste stap is natuurlijk de erkenningsprocedure van de systemen. In oktober 2021 hebt u een ministerieel besluit goedgekeurd. Kunt u bij dezen ook weergeven welke concrete wijzigingen hiermee op het terrein gerealiseerd kunnen worden, of gerealiseerd zijn? In welke mate zijn er nieuwe uitmetingen gebeurd waardoor er ook nieuwe technieken gecontroleerd op de markt komen? Welke tools hebben de landbouwers in handen gekregen om zelf hierop een striktere controle te kunnen toepassen? Ten slotte, nog een belangrijk element: hoe kunnen we installateurs van staltechnieken meer hun verantwoordelijkheid mee laten opnemen? Dat zou bijvoorbeeld kunnen als installateurs moeten aantonen dat de geïnstalleerde installatie ook effectief haar doelstelling bereikt.

Ik kom dan graag nog even terug op de modellen en hun onzekerheden. Ik lees in de nieuwsbrief van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) dat de VMM nieuwe meettoestellen heeft aangeschaft die de directe aanvoer van ammoniak uit de lucht meten. Hiermee zouden de modellen voor stikstofdepositie beter gecontroleerd kunnen worden. De huidige meettechniek omvat het meten van stikstof in regen. De nieuwe meettoestellen zouden daarentegen voortdurend kunnen meten hoeveel ammoniak er via de lucht wordt aangevoerd. Met de resultaten van deze metingen kan de VMM de modellen voor stikstofdepositie beter controleren, en veranderingen in de tijd meten. Zo kan de VMM "de programmatische aanpak stikstof (PAS) ondersteunen, maatregelen van het luchtbeleid evalueren en waar nodig bijsturing

onderbouwen om de natuur in stand te houden”, zo stelt de VMM in zijn nieuwsbrief.

Minister, daarover had ik graag de volgende vragen gesteld. Hoe werkt deze nieuwe meettechniek en is deze al gevaloriseerd? Wie heeft de valorisatie uitgevoerd? Op welke exacte locaties zijn de nieuwe meettoestellen precies ingezet en waarom is de keuze voor die locaties gemaakt? Zijn er al eerste resultaten en zorgen die ervoor dat modellen voor stikstofdepositie aangepast moeten worden? Indien ja, welke nieuwe inzichten zijn verkregen en hoe wordt dat meegenomen in uw beleid? Indien nee, wanneer worden de eerste resultaten verwacht?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik ga het wat korter houden, want ik word natuurlijk ook verwacht in mijn eigen commissie. Mijn vraag heeft een iets andere invalshoek dan de vragen van de collega's, maar ik wil toch ook graag even inpikken op de bemerkingen rond het artikel in De Standaard.

Minister, ik ben niet snel geneigd om te geloven wat in De Standaard – of überhaupt in de media – staat, of wat een onderzoeksjournalist – of moet ik het een activist noemen – schrijft over bepaalde zaken, maar ik moet eerlijk bekennen dat ik toch ook wat geschrokken ben toen ik het artikel las. Ik hoop dat u straks in uw antwoord een en ander kunt rechtzetten. Het kan natuurlijk niet zijn dat we met foute data werken. Dat werkt alleen maar wantrouwen in de hand. Ook wat betreft de meettoestellen, waarover collega Rombouts het had, zal ik met veel aandacht naar het antwoord luisteren.

Al die gegevens bij elkaar – eventuele foute data, nieuwe meettoestellen, allerlei zaken die verkeerd lopen, en het derde arrest dat er recent kwam –, dat zorgt er natuurlijk voor dat we weer tot een standstill komen. Al het werk, dat maanden en jaren heeft gekost, is misschien allemaal voor niets geweest. U weet dat ik al verschillende keren, samen met collega's Rombouts en Schauvliege, bij de Vlaamse Regering gepeild heb naar een datum en een afronding van dit dossier. Ik geef toe dat dit een heel complex dossier is. De interpellatie van collega Schauvliege bewijst dat.

Het is natuurlijk zo dat ik ook altijd gepleit heb – iedereen trouwens – voor rechtszekerheid. Het is voor individuele landbouwers dringend dat er een oplossing komt voor dat stikstofdossier, en dat ze weten waar ze aan toe zijn.

U hebt eigenlijk, samen met de Vlaamse Regering, het hele circus zelf op gang gebracht door vorig jaar te stellen dat er eind december een oplossing zou komen. Die is er niet gekomen. Dan zijn er nog een paar vragen geweest, en er werd altijd gezegd dat er alleen nog wat knopen door te hakken waren, en nog wat handtekeningen nodig waren, en dan zou het opgelost zijn. We zijn nu ondertussen bijna twee maanden verder, en nu komt de minister-president ermee op de proppen dat er een akkoord zal worden bereikt voor de krokusvakantie. In welk jaar: dat heeft hij er niet bij gezegd. Ik wil maar zeggen, minister, dat ik het al een paar keer heb gevraagd, en nooit een antwoord krijg. Ik zit lang genoeg in de politiek, en ik weet ook wel dat het afhankelijk is van welke minister, of ik een antwoord krijg voor dit dossier. Ik ken ook wel de gevoeligheden en de standpunten van de ministers in dit dossier, maar ik denk dat de landbouwers daarmee allemaal niet veel gebaat zijn, gelet op de vele betogingen in de afgelopen maanden.

Mijn vraag is heel duidelijk: graag een reactie op datgene wat de collega's hebben aangebracht. Wat is nu eigenlijk de stand van zaken in het dossier? Welke zijn de knelpunten, de knopen die nog moesten worden doorgehakt, zoals u in december

2021 zei? Zal er inderdaad een oplossing zijn voor de krokusvakantie, zoals minister-president Jambon zegt? Hoe zult u ervoor zorgen dat de familiale landbouwbedrijven niet het slachtoffer worden van het uitblijven van een nieuw kader?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega's. We hebben het hierover inderdaad al vaak gehad, zowel in de commissie als in de plenaire. Binnenkort is het exact een jaar geleden dat het stikstofarrest er kwam. U weet dat we sindsdien met een ministeriële instructie werken – daar kom ik straks op terug – en dat we alles op alles hebben gezet, met alle experten en administraties, contacten met Nederland, enzovoort, om tot een goed definitief kader te komen.

Want je kunt natuurlijk snel een akkoord maken, maar het is toch de bedoeling om tot een stevig en juridisch robuust akkoord te komen, collega's, een akkoord dat rechtszekerheid biedt.

Onze diensten hebben hard gewerkt. De regering is hierover sinds ongeveer november in gesprek. De minister-president heeft op dit moment met verschillende partijen bilateraal overlegd om hopelijk te kunnen afronden. Ik zal er geen timing op plakken. Ik hoopte eerder al dit eind vorig jaar te kunnen doen, maar dat is helaas niet gelukt. Ik kan alleen maar zeggen dat het vijf voor twaalf is, gezien het nieuwe stikstofarrest van vorige week, waarin het voorlopige kader van 2015 of 2016 weer als onwetenschappelijk wordt beschouwd als rechtsgrond, maar dat wisten we al van het eerste arrest. Het is vijf voor twaalf, en ik hoop dat er zo snel mogelijk over alle onderdelen duidelijkheid komt. Want het gaat niet over één onderdeel; er moeten verschillende zaken worden beslecht. Ik hoop dat de knoop zo snel mogelijk kan worden doorgesneden en dat we tot een juridisch robuust akkoord komen dat voldoende stevig is, zodat we binnen een jaar niet weer voor dezelfde taak staan. Dat is de bedoeling.

Voor mij gaat het niet over een circus. Ik heb die term ook al horen vallen, mijnheer Sintobin. Daar gaat het voor mij helemaal niet over. Ik vind het een verschrikkelijk dossier. Zij die denken dat ik dat een leuk of een tof dossier vind: nee, ik vind dat verschrikkelijk. Het gaat tenslotte over heel wat mensen. Ik ben de afgelopen maanden veel op het terrein geweest. Niet alleen in Limburg, maar ook in West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, noem maar op. Ik ben al bij heel veel veehouders langsgegaan. Hun treft geen schuld inzake dit probleem. Het is een probleem dat al even aansleept in Vlaanderen en dat we moeten aanpakken – het liefst zo snel mogelijk, maar nogmaals: ik wil mij niet vastrijden in een timing. Er is nu bilateraal overleg. Ik kan alleen maar hopen dat het zo snel mogelijk gebeurt, gezien het arrest van vorige week. Het is vijf voor twaalf. Maar ik beslis hier niet alleen over, dus wij moeten een stevig akkoord hebben binnen de regering.

Ik kom tot jullie concrete vragen. Ik heb een vrij uitgebreid antwoord voorzien, voorzitter. Het is goed dat we dat in de commissie eens grondig bespreken.

Ik kom tot de eerste vraag over de vergunde uitstoot voor de jaren 2019, 2020 en 2021, het totaal aantal deels of volledig verleende aanvragen voor een omgevingsvergunning aan veehouderijen. De totale hoeveelheid ammoniak werd berekend als de som van de in de aanvraag opgegeven emissiehoeveelheden over alle dossiers. Het gaat om zowel hervergunningen, uitbreidingen als nieuwe vergunningen.

Voor het jaar 2019 gaat het over 1.979.082 kilogram ammoniak (NH₃) per jaar en 1240 vergunde of deels vergunde dossiers. Voor het jaar 2020 gaat het over 2.084.051 kilogram ammoniak per jaar en 1282 vergunde of deels vergunde dossiers. Vervolgens was er de ministeriële instructie. Voor het jaar 2021 zien we dat het aantal kilogram ammoniak bijna gehalveerd is, tot 1.224.517 kilogram ammoniak per jaar en 1159 vergunde of deels vergunde dossiers.

Vervolgens kom ik tot de vraag over de effectieve stikstofuitstoot. De totale stikstofuitstoot afkomstig van veehouderijen wordt in het kader van de jaarlijkse emissie-inventaris lucht berekend op basis van de Mestbankaangifte met het rekenmodel EMVA 2.1 (EmissieModel Ammoniak Vlaanderen). Die Mestbankaangifte gaat over veebezetting, gebruikte emissiereductietechnieken enzovoort.

Voor het emissiejaar 2019 bedroeg de totale uitstoot van ammoniak door veehouderijbedrijven – geen mestverwerking – in Vlaanderen 85.497 ton ammoniak. De gegevens voor 2020 en 2021 zijn nog niet beschikbaar, maar die van 2020 zullen het weldra zijn.

U vraagt of ik akkoord ga met de stelling van de experts Peter De Smedt en Kurt Deketelaere dat de voorlopige stikstofinstructie juridisch onwettig zou zijn. Zoals bekend, wordt het voorlopige stikstofkader door het stikstofarrest onwettig bevonden. Als antwoord hierop werd een voorlopige instructie gegeven, dit in afwachting van de definitieve Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

De ministeriële instructie maakt een duidelijk onderscheid tussen ammoniakdeposities en NO_x-deposities.

Wat betreft de ammoniakemissies stelt de instructie duidelijk dat voor de beoordeling van de impact er het best steeds een individuele passende beoordeling wordt opgemaakt. Wij vragen voor elke vergunning een individuele passende beoordeling. Het is dan ook aan de vergunningverlenende overheid om de effecten concreet te beoordelen. Er valt niet in te zien hoe de instructie op dit vlak onwettig zou zijn, want de wettelijke vereisten worden gewoon in herinnering gebracht.

Wat betreft de NO_x-emissies stelt de instructie duidelijk dat het om richtlijnen gaat, maar dat ook steeds rekening dient te worden gehouden met de concrete situatie van een vergunningsaanvraag.

U weet dat het onderscheid tussen NO_x en NH₃ onder meer gesteund is op verschillende redenen. Ten eerste, binnen Vlaanderen valt het grootste deel van de depositie van binnenlandse emissies toe te schrijven aan landbouw. Ten tweede, er is het uitgesproken verschil in dispersie- en depositiegedrag tussen ammoniak en landbouw, hetgeen ook wordt erkend door het Vlaamse PAS-expertenpanel in zijn advies van 12 juli 2021. Ten derde, de overschrijdingen van de kritische depositiewaarde (KDW) in Habitatrichtlijngebieden zijn in belangrijke mate het gevolg van ammoniakdeposities, die bijna uitsluitend toe te schrijven zijn aan de veehouderijen, mestverwerkingsinstallaties en bemesting. Ten vierde, de uitstoot van NO_x vermindert jaarlijks structureel. U ziet dat heel duidelijk in de grafieken. Die dalende trend zien we niet bij ammoniak.

Het standpunt dat de instructie geen onderbouwing zou bevatten, lijkt me dan ook niet correct. In tegenstelling tot het vroegere kader bevat de instructie dus wel een grondige onderbouwing. De Raad voor Vergunningsbetwistingen is tot op heden enkel gevallen over het ontbreken van een onderbouwing voor het beoordelingskader voor bijkomende ammoniakuitstoot en -deposities, zowel in het eerste als in het tweede stikstofarrest van vorige week. Het eerste ging over een kippenstal in Kortesseem en het tweede over een geitenhouderij in Merksplas. Ik meen dan ook, collega's, dat het vijf voor twaalf is. Ik hoop dat we dit dossier tot een goed einde kunnen brengen.

U vraagt naar de registratiecijfers van het aantal dieren, hoe ik een effectief stikstofbeleid kan uitwerken als er geen relatie wordt gelegd tussen de vergunde en de effectieve uitstoot en naar de initiatieven die ik neem.

Er is momenteel geen automatische koppeling van de aangegeven dieren van de Mestbankaangifte met het vergunde aantal dieren. We hebben het er vorige week

even over gehad in deze commissie: in het kader van de definitieve PAS zal de koppeling tussen Mestbankdata en de data van de omgevingsvergunningen zowel wat betreft dierenaantallen als wat betreft het gebruik van emissiereducerende technieken wel worden gelegd.

Welke stappen zal ik ondernemen om de uitstoot van bedrijven met een grote uitstoot permanent of periodiek te meten en af te toetsen aan de vergunde uitstoot? Het Departement Omgeving, afdeling Handhaving, neemt jaarlijks de controle van ammoniakemissiearme stalsystemen bij klasse 1-bedrijven op in zijn planning. De focus binnen de controles bij veeteeltbedrijven wordt gelegd op de ammoniakemissies, en het aantal gecontroleerde ammoniakemissiearme stalsystemen neemt jaarlijks toe. In 2021 kreeg de VLM ook de bevoegdheid voor het controleren van ammoniakemissiearme stalsystemen. Ook zij nemen dat mee op in hun jaarlijkse planning. De bedrijven met een hoge uitstoot zitten hier uiteraard in vervat.

Naast de controle van ammoniakemissiearme stalsystemen wordt door de afdeling Handhaving tijdens controles eveneens het aantal standplaatsen voor dieren gecontroleerd, omdat ook deze een impact hebben op de uiteindelijke ammoniakemissie.

Tijdens deze controles wordt er ook nagegaan of er wordt geëxploiteerd volgens de van toepassing zijnde vergunningsvoorwaarden. Die voorwaarden hebben betrekking op het rendement en het functioneren van de ammoniakemissiearme stal-systemen (AEA-systemen).

De daadwerkelijke emissies van ammoniak worden met deze werkwijze niet rechtstreeks gemeten. Op basis van de innovatie van ammoniaksensoren en de gegevens die deze zullen kunnen genereren, zal worden bekeken of en hoe deze technologie kan worden ingezet om handhaving efficiënter en doelgerichter te kunnen uitvoeren. Vandaag blijkt dit echter nog niet uitrolbaar.

Daarnaast zal ik ook aan de Vlaamse Regering voorstellen om de advisering van de Vlaamse Landmaatschappij bij vergunningverlening voor veehouders opnieuw in te voeren, want dat is er nu niet meer. Lokale besturen en provincies, die vaak de vergunningsaanvraag moeten beoordelen, hebben immers noch toegang tot de nodige gegevens noch de knowhow om de impact te beoordelen. Dat laatste hoeft, in een technisch dossier als stikstof, ook niet te verbazen en kan ook niet steeds verwacht worden van een lokale milieuambtenaar.

Dan is er de vraag rond technologische oplossingen, die niet de heilige graal zijn. We zien inderdaad, op controles, dat luchtwassers vaak worden afgezet. Vlaanderen zet reeds verschillende jaren in op zowel brongerichte technieken als op technieken zoals luchtwassers. De keuze voor een AEA-techniek ligt steeds bij de veehouder. Sinds 2004 bestaat de verplichting om nieuwe stallen uit te rusten met een ammoniakreducerende techniek. Technologische oplossingen zijn zeker een deel van de oplossing, maar ze kunnen natuurlijk niet de hele problematiek oplossen. Ik denk dat we het er met z'n allen over eens zijn dat techniek alleen ons niet zal redden.

De hoge verwijderingsrendementen van luchtwassers zouden in theorie vanuit technisch oogpunt haalbaar zijn voor varkensstallen. Dat is dan uiteraard mits een goed ontwerp van de wasser, mits een correcte dimensionering van de wasser, en mits een goed en passend gebruik en onderhoud van de wasser. Het is net dat wat in de praktijk vaak moeilijk lijkt te zijn. Het is daarom bijzonder belangrijk dat er goed onderbouwde emissiecijfers worden toegekend aan specifieke stalsystemen waarbij dat cijfer niet gebaseerd is op een proefopstelling maar wel op de dagelijkse landbouwpraktijken.

Als antwoord op de vaststellingen van mijn diensten, rond die aspecten bij het gebruik van luchtwassers of biobedden, heb ik het ministerieel besluit (MB) grondig laten herwerken. Met het nieuwe ministerieel besluit van 16 juli werd een nieuwe aanpak rond de biologische luchtwasser, de chemische luchtwasser en de biobedden ingevoerd.

Het besluit hierover regelt betere voorwaarden waaraan een luchtwasser dient te voldoen waardoor de effectiviteit en controleerbaarheid toeneemt. Bovendien herzielt het ministerieel besluit ook de procedure voor het opnemen in de lijst van AEA-stalsystemen. Dat laatste is essentieel om hen die investeren, zekerheid te geven over de effectiviteit van het systeem, als ze het goed toepassen.

Een volgende vraag ging over het feit dat een drastische afbouw van de veestapel de meest effectieve maatregel is en blijft om tot resultaten te komen. De vraagsteller wil weten of ik hierop zal inzetten, en of er middelen worden gereserveerd om die afbouw op een sociaal verantwoorde wijze te realiseren.

Wel, er wordt nu binnen de schoot van de regering gekeken welke maatregelen binnen die definitieve PAS zullen worden genomen. Daar zal ook een groot luik flankerende maatregelen bij zijn. Ik denk dat het logisch is dat we niemand in de steek laten. Het gaat hier over mensen en hun werk, enzovoort. Het flankerend beleid is daarbij dus belangrijk. Ik denk dat dit voor niemand een taboe is. Ik meen dat het de voorzitter van het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) was die heel duidelijk heeft gesteld dat een ongeremd verder uitbreiden niet aan de orde is. We moeten nu vooral kijken hoe en met welke maatregelen we dat kunnen bereiken. Voor mij zijn er geen taboes. Ik kan niet ontkennen, en niemand in de commissie, denk ik, dat er veel te veel dieren zijn. Bepaalde onderdelen van de veeteelt zitten ook echt in grote problemen omdat ze niet wegraken met hun diertjes. Daar heeft niemand iets aan. Maar natuurlijk moet het allemaal gebeuren op een sociaal verantwoorde manier.

Ik verwijs ook naar de socio-economische impactstudie van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Daarin wordt gezegd dat de afbouw van de 25 procent minst rendabele varkensstallen, de meest kostenefficiënte maatregel is om in die sector stikstofreducties te realiseren. Wij bekijken alles in zijn geheel, en een beslissing hieromtrent, ook met flankerend beleid en sociaal verantwoord, zal deel uitmaken van een definitieve PAS. Ik vind het dossier zo al moeilijk genoeg. Er moet een flankerend beleid aan gekoppeld worden.

Dan kom ik bij de vraag van collega Sintobin. U spreekt eigenlijk over een 'vergunningstop op dit moment', maar die is er niet. Zo lees ik dat arrest niet, en verschillende juristen hebben het arrest ook gelezen. Het betekent wel, zoals ik eerder heb gezegd, dat we echt een stevig akkoord nodig hebben. Een oplossing zal niet volstaan, het moet een 'deftige' oplossing zijn, ze moet juridisch robuust zijn, en er moeten duidelijke keuzes gemaakt worden. Dat is niet altijd gemakkelijk. Anders was het dossier al veel eerder geland, misschien zelfs al in de vorige legislatuur. Ik merk wel dat eenieder wil dat we zo snel mogelijk met een robuuste definitieve PAS landen. We werken daar ook goed aan. Er wordt hard gewerkt in de schoot van de regering, ook in die bilaterale gesprekken. Ik ga geen forse uitspraken doen die de onderhandelingen zouden kunnen bemoeilijken, daarvoor ligt het dossier me veel te nauw aan het hart. Ik wil daar echt in slagen, met de voltallige regering, en dat in de eerste plaats om eenieder in dit land rechtszekerheid te geven, of het nu een landbouwer is, of een ondernemer, een industrieel, of iemand die aan het bouwen is. Het is voor elke ondernemende Vlaming van groot belang.

Collega Rombouts, uw vraag over de meettechniek, dat is een heel technisch onderwerp. Wat ik begrepen heb, is dat de meettoestellen voor de droge depositie

van ammoniak werken volgens het COTAG-principe (Conditional Time-Averaged Gradient). Die methode is ontwikkeld en gevalideerd door het UK Centre of Ecology & Hydrology (UKCEH) in het Verenigd Koninkrijk. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft de toestellen aangekocht en ook de chemische analyse en dataverwerking van het eerste meetjaar uitbesteed aan die kennisinstelling. Gelijkaardige toestellen worden ook al enkele jaren gebruikt in Nederland.

COTAG-toestellen meten het verschil in de luchtconcentratie van ammoniak tussen twee hoogtes, samen met de luchtturbulentie. In het COTAG-mmeetprincipe wordt het concentratieverschil van ammoniak gemeten bij bepaalde atmosferische omstandigheden, namelijk de neutrale en onstabiele luchtcondities. In andere omstandigheden is de droge depositie verwaarloosbaar klein of is de gradiënt onvoldoende nauwkeurig te bepalen.

De COTAG-toestellen zijn geplaatst op de Kalmthoutse Heide en de Mechelse Heide. De locaties werden geselecteerd op basis van randvoorwaarden over het vegetatietype, het landgebruik, de lokale ammoniakbronnen en de praktische haalbaarheid. Het COTAG-mmeetprincipe vereist een voldoende grote zone met een lage en homogene natuurlijke vegetatie op een droge bodem, zonder obstakels zoals bomen of huizen en zonder directe emissiebronnen van ammoniak. Het was ook nodig om het toestel aan te sluiten op het elektriciteitsnet om een continue werking mogelijk te maken. Ik denk dat de eerste resultaten binnenkort verwacht worden. Het toestel is nog niet één meetjaar in gebruik, en we hebben zeker één jaar nodig om daarvan de juiste dataverwerking en meetresultaten te krijgen. We gaan dus nog een beetje geduld moeten hebben.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord, dat mij toch wel enigszins verontrust. Want in tegenstelling tot een paar maanden geleden wordt er zelfs geen timing meer vooropgesteld, zelfs niet de krokusvakantie. Nochtans denken wij dat het dringend nodig is om die rechtszekerheid te kunnen bieden en om die regeling zo snel mogelijk op tafel te leggen.

Ten tweede, wij vragen ook om het parlement hier zo snel mogelijk bij te betrekken. Want er gebeurt nu van alles in de achterkamers. We zien nu ook dat er gegevens in de kranten verschijnen. Maar dit parlement wordt niet op de hoogte gebracht. Ik zou het appreciëren mochten we ook al wat correcte cijfers krijgen om het debat mee te helpen voeren en vooruit te stuwten.

Minister, u gaf daarnet aan dat de handhaving van klasse 1-bedrijven door de Vlaamse overheid wordt uitgevoerd. U weet dat 20 procent van de klasse 1-bedrijven niet jaarlijks wordt gecontroleerd. U hebt al aangekondigd dat er tien extra handhavers komen. Maar werd er in de planning opgenomen dat al die klasse 1-bedrijven correct, binnen afzienbare tijd en op een geregeld tijdstip die controles kunnen ontvangen? Want handhaving is natuurlijk het sluitstuk van een correcte toepassing van de wetgeving. Onze wetgeving mag nog zo goed, zo correct en zo streng in elkaar zitten, als die niet wordt gecontroleerd, zijn we daar geen stap mee vooruit.

Minister, hoe zit het met die klasse 1-bedrijven, die 20 procent, die niet werden gecontroleerd? Zal er daar met die tien extra handhavers voldoende op kunnen worden ingezet? Want dat blijkt nu toch wel een heel groot probleem te worden, zeker in dit dossier.

U kondigde daarnet ook aan – en dat stemt mij eigenlijk wel heel tevreden – dat de VLM weer zal adviseren bij de vergunningverlening. Maar de afbouw van de advisering van de vergunningverlening komt er niet zomaar. Dat is natuurlijk ook het gevolg van wetgeving, maar vooral van besparing op die administratie en op

het personeel binnen die administratie. Betekent dat dan ook, minister, dat u extra man- en vrouwkracht zult voorzien om die vergunningverlening op een goede manier te controleren?

Minister, ik kom ten slotte tot mijn laatste vraag. U gaf mij daarnet cijfers over de vergunde cijfers van de landbouw, maar een tijdje geleden heb ik u in een schriftelijke vraag gevraagd hoeveel vergunde stikstof er nu eigenlijk in Vlaanderen wordt uitgestoten. Op die vraag naar de vergunde stikstofuitstoot van de voorbije jaren gaf u mij het volgende antwoord: "Op dit ogenblik is deze informatie niet opgenomen in de standaardrapportering, waardoor geen overzicht gegenereerd kan worden." Het kan dus wel zijn dat u nu een overzicht hebt van de vergunde uitstoot voor landbouw, maar dit antwoord kreeg ik enkele maanden geleden.

Minister, hebt u de cijfers die u net hebt opgesomd naar aanleiding van het hele stikstofdebat, verzameld voor de landbouwsector? Of hebt u ook cijfers voor de totale vergunde stikstofuitstoot – niet de effectieve, maar de vergunde uitstoot – van alle sectoren? Want u weet dat de grote discussie is dat het bad vol is. En zolang we geen zicht hebben op de totale vergunde uitstoot, kunnen we niet beginnen aan te sturen. Hoe zullen we daar zicht op krijgen? Waar is deze informatie te vinden? Hoe zult u het Omgevingsloket, waar al die vergunningen in zitten, omvormen tot een bruikbare milieudatabank waar we zicht krijgen op de gecumuleerde vergunde uitstoot van stikstof? Is dat gegeven nu beschikbaar? Zult u inspanningen doen om dat ter beschikking te stellen, aangezien dat een van de basisgegevens is voor het stikstofbeleid, maar ook voor het beleid naar andere stoffen die we uitstoten?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil ingaan op het goochelen met de cijfers en modellen die er zijn. Als we draagvlak en begrip willen voor besluitvorming op basis van modellen, moeten die modellen ook robuust, transparant en begrijpelijk zijn. Ik heb het gevoel dat er daar vandaag iets aan schort. Minister, kunt u daar klaarheid in brengen? Dat is overigens ook iets – u vergelijkt heel vaak met Nederland – waarover het debat in Nederland woedt: over modellen, over het correct ingeven en doorgeven van informatie, het verschil tussen het model en de effectieve vaststelling op het terrein. Minister, kunt u daar klaarheid in brengen?

Ik heb daarnet aangehaald dat de berekening voor het Europese register en de cijfers die de landbouwers zelf jaarlijks berekenen in het emissierapport, uit elkaar liggen. Klopt dat? Kunt u bevestigen dat er daar verschillende rekenmodellen achter zitten? Dat is mijn eerste vraag. En kunt u bevestigen dat het niet meer dan dat is, met andere woorden, dat landbouwers die aan hun jaarlijkse emissierapport voldoen, ook effectief correct hebben gehandeld?

Dan is het natuurlijk nog de vraag waarom die verschillen er zijn en wat die verschillen zijn. Ook dat interesseert me, maar in eerste instantie wil ik klaarheid over dat eerste element.

Gegevens moeten uiteraard correct worden ingegeven. Als bepaalde stalsystemen niet worden doorgegeven, zoals dat ook in het artikel te lezen is, dan heeft dat natuurlijk een grote impact op de emissie. Als het ammoniakemissiearme stalsysteem niet wordt meegerekend, dan zie je dat in de cijfers. Dat is natuurlijk een fout bij diegenen die de gegevens hebben doorgegeven. Maar hebt u er weet van hoe vaak dat voorkomt? Is er daar enig zicht op? Is het mogelijk om daar enig zicht op te krijgen?

Minister, vervolgens kom ik nog even terug op de vergunde activiteit in 2019 en de effectieve uitstoot die er zou zijn. U had het over een cijfer van 85.000 ton.

Minister, voor een goed begrip: het cijfer dat u aanhaalt, gaat dat over de aanvragen die in 2019 werden aangevraagd en vergund en niet over de volledige vergunning dat jaar? En u hebt het over 85.000 ton emissie, minister, maar op de website van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) zie ik 39.000 ton staan. Kunt u daar klaarheid in brengen? Want bij mij heeft uw antwoord voor een extra vraag gezorgd in plaats van voor klaarheid. Of heb ik de 85.000 verkeerd begrepen? Kunt u daar duidelijkheid in brengen?

Verder wil ik nog even stilstaan bij mijn vragen rond het functioneren van de ammoniakemissiearme stalsystemen. U hebt verwezen naar het ministerieel besluit en stelt dat het belangrijk is dat die technieken effectief in de praktijk op stalniveau worden getest. Het ILVO doet dat wel degelijk. Maar het klopt, minister, dat we in het verleden al hebben gevraagd om een regeling uit te werken om een proefstaltesting mogelijk te maken bij landbouwers zelf om in de realiteit systemen te kunnen testen en op die manier versnelling in de procedure te kunnen brengen. We zullen immers alle technieken en kansen moeten grijpen om het probleem op te lossen.

Ik heb begrepen dat die proefstalregeling nog niet van toepassing is. Kunt u mij aangeven waarom dat nog niet zo is en wanneer dat wel in orde zou zijn?

Voorzitter, ik kom tot mijn laatste vraag. Ik heb begrepen dat er bij het MB nog geen meetprotocollen zijn voor luchtwassers en dat ook het wetenschappelijke comité voor de erkenning van die systemen nog niet is samengesteld. Ik moet niemand duidelijk maken wat de tijdsdruk is op het dossier en op het vinden van oplossingen. Minister, waarom is dat meetprotocol er nog niet? Waarom is het wetenschappelijke comité nog niet geïnstalleerd? Wanneer voorziet u dat dit gerealiseerd zal zijn?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, mijn tussenkomst zal kort zijn, want ik moet echt deze interessante commissie verlaten voor de commissie Welzijn.

Minister, u zegt dat ik het woord 'circus' in de mond neem, maar ik heb er natuurlijk niet het circus van gemaakt waar we nu voor staan. Door limietdata voorop te stellen, hebben wij als parlementsleden onze taak serieus genomen. We hebben u en minister Crevits diverse keren ondervraagd over de timing van dit dossier. U zegt dat het één voor twaalf is. Het is allang één over twaalf, of tien over twaalf, of zelfs veel later.

U zegt dat dit dossier u na aan het hart ligt. Wat mij vooral na aan het hart ligt, is de toekomst van de landbouwers en van hun families. Daarover gaat het mij. Men kan hier goochelen met cijfers en cijfers opvragen over van alles en nog wat, allemaal heel interessant en waarschijnlijk ook wel nodig om tot een akkoord te komen, maar daar zitten de landbouwers niet op te wachten. De landbouwers willen weten hoe hun toekomst eruitziet.

Ik zit al lang genoeg in de politiek om te weten wat er wordt bedoeld als men zegt dat er bilaterale gesprekken bezig zijn. Dat betekent dat jullie niet meer praten met elkaar of absoluut niet meer overeenkomen. Dat begrijp ik daaronder. Iedereen die iets van politiek afweet, weet wel wat daarmee wordt bedoeld. Dan wordt de minister-president in de arena gestuurd om een en ander te ontmyneren, wat er natuurlijk toe leidt – collega Schauvliege heeft er ook naar verwezen – dat er nu zelfs geen timing meer wordt vooropgesteld. Voor het kerstreces wist een lid van de meerderheid mij nochtans in de wandelgangen te vertellen dat het nog louter een kwestie van een aantal weken was. Ondertussen zijn we ongeveer twee maanden verder. Uw antwoord stelt mij eigenlijk absoluut niet gerust. U hebt het over

bilaterale gesprekken, en 'dat en dat moet nog worden bekeken'. Nu is er het feit dat er blijkbaar verkeerde data worden gebruikt.

Ik vraag me echter eigenlijk af – en ik krijg daar eigenlijk nooit een antwoord op – waarover Omgeving en Landbouw nu botsen, los van de cijfers. We moeten elkaar geen Liesbeth noemen: we weten natuurlijk waarover de discussie gaat. Dit is tussen de beleidsdomeinen Omgeving en Landbouw. Gaat de discussie dan over welk flankerend beleid er moet worden gevoerd? Gaat het over de financiële compensaties of de hoogte daarvan? Over budget wordt er nooit gesproken. Over het afbouwen van de veestapel wordt er wel gesproken. Dat is dan een ideologische keuze, waarbij men niet stilstaat bij de gevolgen voor werkgelegenheid, voor export en dergelijke.

Dit is mij echt niet duidelijk. Voorzitter, ik zal dat dan wel lezen in het verslag. Ik zou het waarderen mocht de minister daarop antwoorden. Minister, nog een keer, in mensentaal dan: ik zou willen weten waarop dit nog altijd geblokkeerd zit. Als u het mij niet kunt vertellen, dan zal ik het nog eens moeten vragen aan minister Crevits, dacht ik dan. De knoop moet toch ergens liggen. In december zei u dat er nog slechts enkele knopen moesten worden doorgesneden, dat er slechts nog enkele handtekeningen moesten worden gezet. Twee maanden later staan we nergens, heb ik de indruk, heeft men het over bilaterale gesprekken en zegt u dat ik er een circus van maak. Ik dacht het niet.

De voorzitter: Collega Sintobin, dank u wel voor uw reactie. U zult het inderdaad wel lezen. Succes in de commissie Welzijn.

De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, beste collega's, ik vind het een beetje speciaal dat hier de indruk wordt gewekt, aan de hand van een aantal onvolkomen publicaties, dat de dataverzameling van de veehouderij in Vlaanderen één kakofonie zou zijn. Ik heb het dan niet over een circus, maar over een kakofonie. Ik weet niet of er iemand aanwezig was toen vorige week het Mestrapport werd voorgesteld door de VLM. Ik denk dat toen ook wel duidelijk is gebleken dat men een heel performant systeem heeft om te weten over hoeveel dieren het gaat en in welke stallen die dieren zitten. Uiteindelijk, als een landbouwer een vergunning aanvraagt, dan krijgt hij geen vergunning voor zoveel kilo ammoniakuitstoot, maar krijgt hij een vergunning voor een stalsysteem en een aantal dieren. In het kader van een milieueffectenrapport kan er inderdaad wel een berekening zijn toegevoegd: zoveel kilo ammoniak.

Wanneer de uitstoot meer dan 10 ton is, wordt verwacht dat dit wordt ingebracht in de Europese GPBV-tool (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging). Dat is geen sinecure. Mensen van adviesbureaus zeggen me dat het niet evident is om de gegevens van een landbouwbedrijf in zo'n tool te krijgen, want die is eigenlijk niet gemaakt om landbouwgegevens in te voeren. Die is veeleer voor andere industriële sectoren. De VMM werkt daar echter ook aan. Zij nemen de gegevens van de VLM, van de Mestbank en steken die in die GPBV-tool. Dat daar blijkbaar een aantal onvolkomenheden, een aantal rekenfouten achter zitten, blijkt nu hét item te zijn om te zeggen dat er een probleem is met het verzamelen van de gegevens over de veehouderij. Niets is natuurlijk minder waar, want van ieder bedrijf weet men hoeveel staaplaatsen er zijn volgens de vergunning. Het intrigeert mij vooral ook om vast te stellen dat na ongeveer een uur discussie over stikstof het woord 'nutriëntenemissierechten' hier nog niet is gevallen, want dat is namelijk hetgeen de landbouwer heeft, actieve nutriëntenemissierechten, eventueel slapende nutriëntenemissierechten. Dat zou men zo'n beetje zijn productiequotum kunnen noemen.

Minister, u bent ook zeer bescheiden geweest in uw verhaal over de aanpassing van het besluit met betrekking tot de luchtwassers. Daar staat nu ook bij vermeld dat er een verplichte datalogging is voor de nieuwe luchtwassers die worden geïnstalleerd. Dat betekent dus dat de overheid op ieder moment perfect kan zien wat de werking is van die luchtwasser. Het is ook goed dat daar een zekere controle is. De controle op de registratie van het aantal dieren gebeurt door de Mestbank. Die gegevens zijn allemaal bekend. Dat er bij wijze van spreken een kakofonie wordt gemaakt in de verwerking en de communicatie naar een Europese tool, is toch niet de schuld van de individuele landbouwer, maar die wordt dan nog maar eens voorgesteld als iemand die in een sector opereert die zeer ondoorzichtig is, terwijl er eigenlijk zeer veel transparantie is met betrekking tot dat alles.

De opmerkingen met betrekking tot meten en meettechnieken zijn natuurlijk ook zeer relevant. Het effectief meten op het veld van ammoniak is geen sinecure, want je kunt inderdaad concentraties meten, concentratieverschillen, maar om hoeveelheden te hebben, moet je ook volumes lucht hebben. Zoals we weten, een concentratie van een volume is een hoeveelheid. Dat is dus absoluut niet zo evident, niet in een stal, niet in een openluchtsituatie. Ik wil ook nog even heel duidelijk opmerken dat de manier waarop de lucht en stikstof van een stal al dan niet naar een bepaalde omgevende habitat gaat, ook niet zo vanzelfsprekend in een model te vatten valt. Er zijn heel wat modellen daaromtrent. Die zullen een benadering geven. Daar is heel veel aan gewerkt door heel veel wetenschappers, maar we moeten ook opletten dat we straks niet meer wetenschappers dan landbouwers hebben. Uiteindelijk heeft men nu een tool, maar aan die tool en de resultaten van die tool worden bijzonder zware gevolgen gekoppeld. Dat is dan de gebiedsgerichte benadering, met de rode en oranje bedrijven of eventueel bepaalde gebieden die in de scope komen. Ik wil ertoe oproepen om zeer voorzichtig te zijn met het koppelen van dergelijke zware financiële gevolgen, ook voor de overheid, aan resultaten van een wetenschappelijke tool, van een berekeningsstelsel op basis van een aantal aannames.

Minister, wat de term 'heilige huisjes' betreft, die is ook in de plenaire vergadering een aantal keer gevallen. Ik denk dat we na de vergadering van vorige week woensdag van onze commissie Landbouw toch wel kunnen vaststellen dat de sector, de varkenssector meer specifiek, maar ook de landbouwsector in zijn totaliteit, want die vertegenwoordigers waren toch ook aanwezig in de commissie, nu ook heel duidelijk de term 'afbouw van de veestapel' in de mond heeft genomen. Dat is misschien nieuw. Dat is wat u betreft misschien ook een positieve evolutie, maar het is ook een duidelijk signaal dat op dat vlak de heilige huisjes toch wel zijn gesneuveld. Ik hoop dat dat ook overal het geval kan zijn, dat men dit bekijkt in functie van het resultaat in plaats van in functie van een aantal idee-fixen die men eventueel wil realiseren.

En tot slot wil ik nog ergens op wijzen. Als er wordt gesproken over de meest kostenefficiënte varkensstallen, dan weet ik niet wat daarmee wordt bedoeld. Als er wordt bedoeld die die het meest kostenefficiënt stikstof kunnen afbouwen, dan zijn dat niet dezelfde als die die nu economisch het meest kostenefficiënt zijn. Want de meest kostenefficiënte varkensstal bijvoorbeeld, is de oude stal die niet ammoniakemissiearm is, want die is per definitie afgeschreven en al meer dan twintig jaar oud, en die is per definitie ook het goedkoopst in de productie, want daar is geen luchtwasser die geld kost in de exploitatie. Het gevaar is wel, specifiek wat de varkenshouderij betreft – want we moeten de volledige veehouderij bekijken, maar het is wel die sector die zwaar in crisis zit – dat die bedrijven die in het verleden sinds 2004 het zwaarst, het meest en het best hebben geïnvesteerd om op de meest milieuefficiënte manier te produceren, nu het eerste slachtoffer zijn van de crisis in de sector en dat zij kapot dreigen te gaan, eerder dan zij die met veel oudere stallen zitten en het misschien nog wat langer kunnen volhouden, want

ze zijn ingeschreven en goedkoper qua exploitatie. Er is een zekere paradox, we moeten proberen daarmee rekening te houden.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Voorzitter, collega's, minister, ik heb het debat met veel aandacht gevolgd. Ik had op sommige ogenblikken de indruk dat we in een technische of wetenschappelijke discussie waren terechtgekomen in plaats van in een politieke discussie. Nochtans is dit bij uitstek een politieke discussie. Het is een kwestie van het maken van politieke keuzes. Ik heb de indruk, zeker als ik de collega's van CD&V en het Vlaams Belang hoor, dat de vraag erover gaat of de cijfers in De Standaard correct dan wel niet correct zijn. Dat is volgens mij echt niet waar het debat om draait. Ik heb geen uitspraken gedaan, maar ik zal er een paar citeren. 'Een soep van cijfers.' 'Reken je rijk.' 'Het is toch duidelijk: onderzoeksjournalisten zijn activisten.' 'Het is een circus.' Daar zullen we het debat niet mee oplossen. Ik vind het een beetje raar dat het net de collega's zijn die zeggen dat we rechtszekerheid moeten bieden aan de betrokken landbouwers, die zulke termen gebruiken in hun tussenkomsten. Want door het gebruiken van zulke slogans – ik noem dat slogans – zullen we die betrokken landbouwers zeker en vast geen rechtszekerheid bieden.

Er is iets dat ik heel duidelijk wil benadrukken. Voor mij is de gezondheid van de burgers een van de belangrijkste thema's in de politiek. Mensen die bewust dingen doen tegen de gezondheid van de burgers moeten ongelooflijk streng worden gestraft. En laten we nu toch eens eerlijk zijn: dit gaat over de volksgezondheid, over de impact van een sector – en de geschiedenis is de geschiedenis – op de natuur en onrechtstreeks op de volksgezondheid van de burger. Ik vind het dan ook heel spijtig dat men rond de pot blijft draaien. Want dat is wat men doet: men blijft rond de pot draaien. Er zal in deze discussie een beslissing moeten vallen.

Iemand vroeg wat de landbouwers eigenlijk willen. En wat heb je de landbouwers te bieden? Wel, als politicus tussen het volk, en ook heel wat landbouwers kennende, de sector en zeker de organisaties die erachter zitten – om er niet een te noemen – kennende, kan ik u zeggen dat de landbouwers eigenlijk gewoon willen verdergaan zoals ze bezig zijn. En ik vind dat wij, de politiek, de moed moeten hebben om de landbouwers te zeggen dat dat niet meer gaat, dat dat niet meer kan. We moeten daar een politieke discussie over voeren in plaats van met cijfers te goochelen en te proberen elkaar te overtuigen met cijfers die al dan niet correct zijn, met het in de waan laten van de landbouwsector dat we het allemaal zullen oplossen met alle mogelijke innovaties die dan dit weekend in een niet onbelangrijke krant nog eens in twijfel werden getrokken. Maar goed, als je dat activisten noemt, dan zijn we uitgedebatteerd en uitgediscussieerd.

Minister, mijn conclusie luidt: u die bevoegd bent voor de omgeving, zet door. Er is geen andere mogelijkheid. Dit gaat over natuur en omgeving, maar vooral over volksgezondheid. De beste rechtszekerheid die de betrokken landbouwers kunnen krijgen, is een snelle beslissing, niet het blijven uitstellen. Ik heb al heel duidelijk en vaak gezegd dat mijn fractie ook een grote voorstander is van minder dieren. Ik sluit mij in grote lijnen aan bij de interpellatie van de collega van Groen. Maar als dat inderdaad moet gebeuren, dan zullen daar middelen tegenover moeten staan. Het is ondertussen inderdaad niet vijf voor twaalf, maar al lang kwart na twaalf of half een. We kunnen die discussie niet uit de weg blijven gaan. Het zal met minder moeten, het zal met afbouw moeten en het zal inderdaad deels met een financiële tegemoetkoming moeten. En wie dat niet wil zeggen, die maakt de landbouwsector iets wijs, en biedt zeker geen rechtszekerheid aan de landbouwers die nu betrokken partij zijn.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Collega's, ik dank jullie voor jullie zeer interessante inzichten.

Ik ben het met collega Vandenhove – om met de laatste te beginnen – eens dat we natuurlijk allemaal wel beseffen dat de landbouwsector een andere sector zal worden en moet worden, dat er veranderingen op til zijn. Ik heb niemand iets anders horen zeggen. Ik ben wel wat gechoqueerd, collega Vandenhove. U weet dat u mij zelden kunt choqueren, want we kennen elkaar al lang. Maar dit keer hebt u mij wel gechoqueerd toen u insinueerde dat we individuele landbouwers streng zullen moeten beboeten voor de kosten die ze aan het leefmilieu en aan de mens toebrengen. De minister was heel duidelijk, en ik geef haar daarin ook gelijk: het is niet de fout van de individuele landbouwer. Misschien – waarschijnlijk – is het een sector die deze discussie iets te lang – of veel te lang – voor zich uit heeft geschoven en nu wordt geconfronteerd met de zwaarte van de gevolgen daarvan. Maar het is niet op individuele basis dat we de rekening zullen moeten presenteren voor het verleden; we zullen hier samen door moeten.

Minister, u hebt groot gelijk: we moeten tot een kader komen dat rechtszekerheid biedt, dat de tand des tijds doorstaat, dat voor een langere periode standhoudt. Want de industrie, alle ondernemers ondervinden op dit moment hinder van die stikstofproblematiek in de aanvraag van hun vergunningen. Nederland gidsland werd daar al eerder mee geconfronteerd en heeft al een vergunningenstop gekend. We lezen vandaag dat het nieuwe definitieve systeem onder druk staat en dat er in sommige provincies opnieuw, zelfs in de bouwsector, de facto een vergunningenstop komt. Dan moeten we inderdaad goed nadenken over de maatregelen die we in Vlaanderen invoeren. We horen mensen zeggen dat de emmer eerst leeg moet vooraleer we weer vergunningen uitschrijven. Ik heb daar heel veel begrip voor, maar dat is net wat men in Nederland heeft gedaan en dat heeft daar geleid tot de nieuwe vergunningenstop en de nieuwe rechtsonzekerheid voor ondernemers, zeker voor ondernemers in de landbouw. Ook daar moeten we goed bekijken wat we willen doen. We moeten kijken naar het flankerende beleid en ervoor zorgen dat we op lange termijn zeker zijn van het kader dat we uitwerken. We moeten toekomst geven aan al die nieuwe investeerders in de landbouw, zij die de sector willen verduurzamen, zij die de sector willen innoveren, zij die wachten op vergunningen om verder te bouwen aan hun bedrijf en hun inkomen.

Anderzijds is die rechtsonzekerheid de situatie van vandaag. Vandaag is er rechtsonzekerheid. Het lijkt wel alsof in bijna elke sector elke vergunning vogelvrij verklaard is. Er zijn talloze beroepen van mensen en organisaties die die rechtsonzekerheid aangrijpen om die vergunningen onderuit te halen. Er is aan de andere kant dus snelheid nodig in de uitbouw van dat kader. En dat, minister, is de catch 22 die ik u niet benijd, maar waarmee u natuurlijk wel mee bent geconfronteerd, waarmee een hele regering is geconfronteerd. Wat we hier doen, moet én snel én heel zeker zijn.

Innovatie alleen zal ons niet redden. Dat klopt, collega's. Maar het is ook wel iets om niet te negeren, en het is iets waarvoor we misschien te vaak kijken op stalniveau. Worden die innovatie en de maatregelen niet te vaak toegespitst op stalniveau terwijl er ook heel veel bedrijven zijn die innovatie stimuleren op bedrijfsniveau? Er is ook stikstofuitstoot als je mest op de velden brengt. Op heel veel vlakken zou je een meting kunnen doen op bedrijfsniveau in plaats van alleen op stalniveau. Daar zijn we vandaag misschien nog iets te strikt in. En we zouden nieuwe innovaties en het toelaten daarvan, waarover collega Rombouts het had, wat meer kunnen stimuleren en minder afremmen.

En ten slotte, ook wat de cijfers betreft, geef ik collega Vandenhove gelijk: dat is niet waar de discussie vandaag over gaat. Het is een politieke discussie, dat klopt. De digitalisering van de overheid gaat niet alleen over het aantrekken van extra

volk voor handhaving, maar ook over het gericht en specifiek controleren, het veel meer aan elkaar linken van databanken, het matchen van correctere cijfers en het detecteren van de risicoprofielen die er zijn. Dat doe je niet alleen met meer handhavers, maar vooral met betere controles en een beter probleemdetectiesysteem. De innovatie op het vlak van digitalisering, ook binnen de overheid, biedt nog heel veel kansen om in die sector de malafide spelers eruit te halen ten voordele van de bonafide.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega Coenegrachts, u hebt gelijk: er zijn eerder ook al heel wat vragen gesteld over die dataloggings, door op een digitale manier luchtwassers enzovoort op te volgen. Dat is nu geregeld. Maar als we kijken naar het tempo waarop er nieuwe stallen worden gebouwd, bijvoorbeeld in de varkenssector, dan zal het nog heel lang duren vooraleer we er een goed zicht op hebben. Daarom wil ik toch ook een pleidooi houden voor wat uiteindelijk voorzien was, om ook in bestaande stallen naar zo'n systeem te gaan in een bepaalde overgangperiode.

Maar daarover wilde ik het eigenlijk niet hebben. Collega's, wij hebben vorige week in de commissie Landbouw de landbouworganisaties gehoord naar aanleiding van de crisis in de varkenssector. Zij hebben samen een plan ontwikkeld om dat te verhelpen. Dat bevatte heel wat aspecten. Maar zoals collega Dochy vertelde, werd daarin ook gesproken over een vermindering van de veestapel, over de bereidheid om dat te bekijken als een deel van de aanpak, om op die manier de druk op de markt wat te doen afnemen.

Bij de vraagstelling kwam heel duidelijk naar voren dat men dan blijkbaar ook weinig gelooft in een snel akkoord rond de PAS, want men wil dat eigenlijk loskoppelen van de definitieve PAS. Men wil vandaag een oplossing voor de varkenshouders die willen uitstappen. Men wil vandaag een uitstapregeling en ook middelen om die varkenshouders te vergoeden, los van de PAS. Dat is alweer verontrustend. De landbouworganisaties zijn vrij goed op de hoogte van hoe het debat loopt bij de regering. Dat betekent inderdaad enerzijds dat men niet gelooft dat er op korte termijn een oplossing of een akkoord zal zijn. Anderzijds is het een terechte vraag omdat het nu al zeer lang aansleept en het water heel wat varkenshouders tot aan de lippen of zelfs tot boven de lippen komt.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag voor u: hoe staat u tegenover de vraag om los van een definitieve PAS al te werken aan een uitkoopregeling voor onze varkenshouders die daarom vragen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik dank jullie voor de vele vragen. Ik zal ze niet allemaal kunnen beantwoorden, omdat ik niet voor alles meteen een antwoord heb. Maar misschien kan ik beginnen met de laatste vraag.

Ik heb al met heel wat varkensboeren gesproken. We kennen de situatie van de varkenssector heel goed.

We moeten inderdaad kijken naar een reductie van het aantal dieren. Dat wordt ook gevraagd door de organisaties zelf. Maar ik zou het niet loskoppelen van de definitieve PAS. Ik vind dat we nu binnen de regering naarstig moeten voortwerken. Dat doen we ook, elke dag opnieuw. We moeten ervoor zorgen dat we zo snel mogelijk tot een goed en degelijk pakket komen waarin alles vervat zit. Een loskoppeling van de PAS lijkt mij niet de oplossing voor de varkenssector. Ik zou het in zijn geheel willen behouden, maar wil het liefst zo snel mogelijk die knoop doorhakken.

De definitieve PAS is een stevig werkstuk. Dat wil ik toch nog eens benadrukken, collega's. Het is een heel lijvig document, dat ook een generiek pakket aan reductiemaatregelen bevat, met waar nodig maatwerk en een natuurherstelplan, een nieuw significantiekader, uiteraard ook een monitoringsysteem om om de zoveel jaren te meten en na te gaan of we al dan niet op schema zitten, een flankerend beleid. Er zijn heel veel onderdelen aan zo'n definitieve PAS-regeling.

Persoonlijk vind ik dat alle experts daar heel hard en heel goed aan hebben gewerkt: het PAS-panel, de administraties, VITO enzovoort. Het is een degelijk stuk. Ik hoor hier en daar zeggen dat er ook wat politieke knopen door te hakken zijn. Ja, dat klopt. Er zullen keuzes moeten worden gemaakt. Maar in dit dossier zijn we helaas meer dan ooit gebonden door de expertise die we krijgen vanuit de wetenschap. Het is niet zomaar een politiek dossier, als ik het zo mag uitdrukken.

Ik hoop dat we er zo snel mogelijk door geraken. Ik zal mij niet vastpinnen op een datum. Het liefst zo snel mogelijk, maar het moet een degelijk akkoord zijn. Het is niet de bedoeling om binnen een jaar weer in de miserie te zitten. Ik heb gisteren nog contact gehad met de nieuwe Nederlandse minister bevoegd voor stikstof. In dat opzicht staat Nederland niet veel verder. Wij staan veel verder als het gaat over alles wat al is uitgewerkt qua documentatie, over heel dat pakket rond het definitieve PAS-kader. Zij moeten nog beginnen aan heel wat hoofdstukken. Zij zeggen dat ze continu, maandelijks of tweemaandelijks, te maken hebben met heel wat arresten. We moeten die situatie vermijden in Vlaanderen door zo snel mogelijk alles wat we overeenkomen naar het parlement te brengen en de discussie aan te vatten.

Innovatie alleen zal inderdaad niet helpen, collega's. Ik verwijs naar een studie van de universiteit van Wageningen van 2018, waarin wordt aangetoond dat technologie niet de heilige graal is en niet voor elke landbouwer een oplossing is. In specifieke omstandigheden kan dat misschien optimaal functioneren, maar onderzoek toont aan dat dat niet in alle gevallen de grote oplossing is.

Collega Vandenhove heeft ernaar verwezen: stikstof is iets dat we niet zien en ook niet ruiken, maar het probleem is wel degelijk aanwezig. Dat betekent ook dat we dat moeten aanpakken. Natuur is belangrijk en het gezondheidsaspect is uiteraard ook van groot belang.

Collega Dochy, het klopt: in de studie van VITO ging het om de minst rendabele stallen in functie van de toekomst. Vaak gaat dat om stallen waarvoor het niet de moeite is om te investeren in nieuwe stallen. Ik ben het daarmee eens.

Collega Sintobin heeft nog wat doorgevraagd. Ik had ook de indruk dat hij een beetje kwaad was. Maar ik wil hem meegeven dat ik geen lessen te krijgen heb van een volksvertegenwoordiger die mooi staat te demonstreren naast een plakkaatje waarop de minister de dood wordt toegewenst.

Dan was er de handhaving. Collega Schauvliege, akkoord. Met die tien extra controleurs zal er ook meer ruimte zijn, ook bij die 20 procent van de grootste bedrijven. Ik ga ook akkoord wat de adviseringsfunctie van de VLM betreft. Zoals ik ook zei, we zullen dat ook voorstellen. Hoe we dat concreet zullen implementeren, zal deel uitmaken van de definitieve PAS. Wij hebben zicht op alle vergunningen die sinds de invoering van de omgevingsvergunning worden verleend of hernieuwd. Het klopt ook dat oude vergunningen, die vaak ook zelfs door lokale besturen werden verleend, nog niet in de databank zitten. We starten wel een project op om ook die allemaal te digitaliseren en ook daarvan een volledig overzicht te hebben. Wat de daadwerkelijke uitstoot en stalinhoud betreft, hebben we wel de juiste cijfers. We varen dus niet blind op dat vlak.

Collega Rombouts, in 2019 was er wel degelijk 35.497 ton ammoniakuitstoot. Ik denk dat u de verschillen wilt toeschrijven aan rekenmodellen, maar ik denk dat dat niet correct is. In de vergunningsaanvragen voor varkens en kippen moet worden gerekend met de emissiefactoren uit het ministerieel besluit inzake ammoniakemissievrije stallen. De voornaamste factor in de afwijking tussen vergund en Europees gerapporteerd zijn wel degelijk fouten in de aangifte of de vergunning. U hebt ook verwezen naar de proefstalregeling. Dat is inderdaad nog in onderzoek. Wij zitten ook samen met ILVO om deze regeling goed en wetenschappelijk onderbouwd op te starten. Wordt vervolgd, dus.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik wil nog even reageren op een uitspraak van collega Dochy. Uiteraard denk ik dat niemand in deze commissie de schuld in de schoenen van de individuele landbouwer wil schuiven, maar ik denk wel dat er in dezen veel parallellen te trekken zijn met dingen die we al hebben gezien in andere dossiers, zoals het mestactieplandossier. Dat is zo ingewikkeld dat iedereen op den duur het overzicht kwijt is. Dat is ook wat het artikel in De Standaard heel duidelijk illustreert. Ook het PFOS-dossier was duidelijk heel ingewikkeld. Ook daar was er heel weinig transparantie. Minister, ik wil u dan ook oproepen om echt klare wijn te schenken, om te werken in volledige transparantie in dit dossier. Het probleem moet immers worden opgelost. Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. Er is niet één eenvoudige oplossing. Het zal geen makkelijke beslissing zijn, maar men moet ook stoppen met geheime deals in achterkamers sluiten. Met geheime deals zullen we er niet komen.

Wij roepen op, net zoals we dat hebben gedaan inzake het PFOS-dossier, tot het nemen van een beslissing in functie van het algemeen belang. We roepen ertoe op om dat voorop te stellen. Voor ons is dat: zorgen voor een gezonde leefomgeving. Dat moet het uitgangspunt zijn. Hoe dan ook betekent dat dan dat we daadwerkelijk moeten zorgen voor minder uitstoot, en dat kan volgens ons alleen maar door de veestapel drastisch af te bouwen, met compensaties, en ook door middelen uit te trekken om aan natuurherstel te doen. Ik denk dat die cocktail nodig zal zijn om tot die oplossing te komen. Wij vragen ook om hierover in de schoot van het parlement grondig te discussiëren, want ik denk dat dat nodig is. We voelen heel duidelijk dat er niet tot een oplossing wordt gekomen, dat de standpunten nog steeds zeer verdeeld zijn. Laten we nu eens eigenlijk al die kennis op tafel gooien en daarover op een transparante manier discussiëren, want ik denk dat we allemaal beseffen dat er geen mirakeloplossing bestaat in dit dossier, maar dat het wel echt dringend en nodig is om zo snel mogelijk tot een goede oplossing te komen, die finaal garandeert dat we tot die grondige stikstofvermindering en finaal tot die gezonde leefomgeving komen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik wil in eerste instantie nog even reageren op de collega's die aanstippen dat debatteren over de cijfers eigenlijk niet nodig is, dat het vooral een politieke discussie is. Mijn ervaring leert me echter ondertussen wel dat, wanneer dossiers sterk gepolitiseerd worden, een rechtvaardige besluitvorming dan meestal eigenlijk niet meer mogelijk is. Trouwens, in andere dossiers stellen dezelfde collega's veelal wel heel graag, blijkbaar omdat dat hen dan beter uitkomt, dat wetenschappelijke gegevens toch wel moeten worden meegenomen. Nu, wetenschap is één element, maar dan moeten we inderdaad ook vooral begrijpen wat daarachter zit en hoe de systemen in rekening worden gebracht. Minister, ik wil dus toch transparantie hebben over die modelleringen en die verschillende berekeningen, zeker als cijfers toch wel verkeerd worden geïnterpreteerd in dezen. Dat is toch mijn aanvoelen, en naar ik begrijp

ook dat van anderen. Bedrijfsleiders uit deze sector die volledig te goeder trouw zouden hebben gehandeld, worden zo dan in een kwaad daglicht gesteld.

Minister, u haalt aan dat voor die berekeningen voor de jaarlijkse emissierapportage de mensen inderdaad een beroep doen op de elementen die zijn opgenomen in het ministerieel besluit, maar wat het Europese register betreft, is dat op basis van het EMAV-model. Dat zijn wel degelijk twee verschillende zaken, twee verschillende rekenmethodes. Ik zal daar dan via schriftelijke vragen eventueel verdere opheldering over vragen, maar ik denk dat het echt cruciaal is dat we definitieve opheldering daarover krijgen, willen we ons daar verder op kunnen baseren: waarover gaat het precies? Immers, ik gaf het al aan, en collega's hebben er ook naar verwezen, heel het luik omtrent stikstof focust bijzonder sterk op modelleringen. Dat is op basis van modellen en wetenschappelijke afgeleiden en aannames. Als ik verneem welke maatregelen men voor ogen houdt, dan zijn dat bijzonder zware maatregelen die men daaraan koppelt. Dan is het niet meer dan normaal dat daar ook klaarheid en transparantie over kan worden gegeven. In die zin denk ik niet dat het een wetenschappelijk of een politiek debat is, maar wel een maatschappelijk debat. We moeten ons ook wel echt de volgende vraag stellen. Als er miljarden moeten komen om te investeren in maatregelen, dan zouden we op zijn minst enige garantie moeten kunnen geven wat de effecten betreft. Dan moeten we op zijn minst transparantie kunnen geven over de cijfers en de modellen die worden gebruikt. Anders krijg alleszins ik dat niet uitgelegd aan mensen die daarnaar kijken en die mede ervaren hoe de sector wordt behandeld, om daar iets van te maken dat maatschappelijk aanvaardbaar is.

Wat de maatregelen betreft, een aantal collega's hebben daar daarnet ook al over gesproken. Nu, dat was niet meegenomen in de vraagstelling. Het lijkt me inderdaad belangrijk dat we tot correcte en efficiënte maatregelen komen en ter zake dan de sector vooral ook alle kansen bieden en hem ondersteunen om dat waar te kunnen maken. Dat gaat dan over de landbouwsector, maar eveneens over andere sectoren die inspanningen moeten doen. Zij moeten daadwerkelijk worden ondersteund om een positieve verdere toekomst te kunnen uitbouwen. Minister, u hebt verwezen naar de proefstallen en de regeling ter zake. Ik reken erop dat u daar verder werk van wilt maken, maar ik wil toch ook nog eens verwijzen naar de meetprotocollen voor de luchtwassers en naar het wetenschappelijk comité. Eventuele nieuwe technieken moeten versneld en op een correcte manier in de markt kunnen worden gezet. Ik reken erop dat we ook daarin vooruitgang kunnen boeken, op korte termijn.

Voorzitter, we komen daar ongetwijfeld verder op terug.

De voorzitter: De interpellatie en de vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de plaatsing van mobiele mantelzorgwoningen – 1424 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, collega's, in juni vorig jaar werd een aanpassing aan de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) goedgekeurd met betrekking tot zorgwonen. Half augustus vorig jaar zijn de bepalingen effectief in uitvoering gebracht door de Vlaamse Regering. Sindsdien is men op het terrein volop de mogelijkheden van deze nieuwe regelgeving aan het exploreren. Ik had al de gelegenheid om op bezoek te gaan bij bedrijven die zich hierop richten. Ik vond het echt knap om te zien op welke manier men daarmee aan de slag gaat,

en welke mogelijkheden hierdoor worden geboden. Met het decreet werd het immers mogelijk om een zorgwoning te creëren buiten de hoofdwoning. Voor de plaatsing van een tijdelijke mobiele mantelzorgwoning werd er via de meldingsplicht voor gezorgd dat er geen lange procedures moeten worden doorlopen, en dat mensen zo snel kunnen reageren op een zorgnood die zich acuut voordoet. Ik had daarvoor eerder een conceptnota ingediend, waarover hoorzittingen zijn doorgegaan. Dat weet u. Ik denk dat we hiermee echt bijkomende mogelijkheden bieden voor mensen om dichtbij, in hun vertrouwde omgeving, de nodige zorg te kunnen krijgen.

Minister, het is natuurlijk belangrijk dat we ook bewaken dat het decreet effectief tegemoetkomt aan de noden en verwachtingen, en dat plaatsing van een tijdelijke mobiele mantelzorgwoning op een eenvoudige manier kan gebeuren.

Gezien de nieuwigheden is het niet onlogisch dat er vragen naar verduidelijking komen of dat men op bepaalde knelpunten botst die mogelijk niet, of nog niet, ondervangen zijn door de huidige regelgeving. Ik geef daarbij enkele concrete voorbeelden, of vragen en pijnpunten die me werden aangereikt.

Ten eerste, met betrekking tot de stedenbouwkundige en verkavelingsvoorschriften, wordt in de 'vragen en antwoorden' van het Departement Omgeving, indien deze voorschriften de creatie van een zorgwoning verbieden of beperken, het volgende gesteld: "Legt een stedenbouwkundige verordening voorwaarden op naar inplanting van een tijdelijke, verplaatsbare constructie, zullen tijdelijke, verplaatsbare constructies die hier niet aan voldoen, verboden zijn. Dit geldt ook voor verkavelingsvoorschriften die bepaalde maxima opleggen voor bijgebouwen zoals een bepaalde hoogte, diepte of grootte. Beperken verkavelingsvoorschriften de oppervlakte van bijgebouwen tot bijvoorbeeld 20 vierkante meter, kan geargumenteed worden dat bijgebouwen, groter dan 20 vierkante meter uitdrukkelijk verboden zijn. Deze maxima zullen gerespecteerd moeten worden, ook bij het melden van een zorgunit. Een voorschrift dat bergplaatsen toelaat, is dan weer geen uitdrukkelijk verbod op andere functies."

Mijn tweede vraag heeft betrekking op overstromingsgevoelige gebieden. Volgens de voorziene regelgeving is een mobiele zorgwoning niet toegelaten in overstromingsgevoelig gebied. Het betreft echter enkel de overstromingsgevoelige gebieden die aangeduid werden op plannen van aanleg. Zo wordt een heel aandeel aan watergevoelig gebied buiten beschouwing gelaten.

Ten derde, er bestaat op het terrein onduidelijkheid over het plaatsen van zorgunits op gronden die gehuurd worden, of eigenlijk: op het perceel van een gehuurde woning. We krijgen signalen dat dit voor een pand dat verhuurd is enkel zou kunnen gebeuren door de eigenaar en niet door de huurder, zelfs niet in geval van akkoord door de eigenaar.

Minister, bent u het eens met de interpretatie van het departement dat verkavelingsvoorschriften een creatie van een tijdelijke mobiele zorgwoning kunnen beperken? Kan de tijdelijkheid hiervoor een oplossing bieden?

Kunt u meer toelichting geven bij de regeling voor watergevoelige gebieden? Wat is de reden waarom hierin een onderscheid wordt gemaakt tussen de overstromingsgevoelige gebieden die aangeduid werden op plannen van aanleg en andere?

Tot slot: wat zijn de mogelijkheden van een huurder om een mobiele mantelzorgwoning te plaatsen? Is het inderdaad zo dat dit enkel kan door de eigenaar, en ook niet mits akkoord door de eigenaar? Kan er vanuit Vlaamse regelgeving aan deze problematiek tegemoetgekomen worden? Zo ja, zult u daar werk van maken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega Schryvers. De administratie steunt deze interpretatie op een heel strenge lezing van artikel 4.4.1, §2, 2° van de VCRO. Het is een kwestie van interpretatie, natuurlijk, maar zij interpreteren dat op een heel strenge wijze. Wij hebben hen gecontacteerd, en ze gaan dit aanpassen en in lijn brengen met de bedoeling van de decreetgever.

Dan kom ik tot uw tweede vraag. Bij de regeling voor tijdelijke zorgunits wordt inderdaad aangegeven dat deze niet geplaatst kunnen worden in ruimtelijk kwetsbaar gebied of in overstromingsgebieden. Bij deze laatste categorie gaat het natuurlijk om overstromingsgebieden die als dusdanig zijn afgebakend in plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's). Dit is dezelfde formulering als die die in het vrijstellingen- of meldingsbesluit wordt gehanteerd. Het gaat dus niet om gebieden die bijvoorbeeld op de kaarten van de 'mogelijk overstromingsgevoelige gebieden' in functie van de watertoets zijn opgenomen.

Dan kom ik, ten slotte, bij uw derde vraag. De regeling rond zorgwonen belet een huurder niet om een mobiele zorgwoning te plaatsen. Bij het melden van een zorgwoning moet geen bewijs van eigendom toegevoegd worden. Enkel de grond waarop die unit geplaatst wordt, moet van dezelfde eigenaar zijn als de hoofdwooning.

Het is het huurcontract dat bepaalt of een huurder bepaalde werken mag uitvoeren of niet. Vaak bepaalt het huurcontract dat daarvoor een toestemming nodig is. Aan de structuur van de woning mag de huurder in geen geval grote veranderingswerken aanbrengen zonder toestemming van de verhuurder. Ook een gedeelte van een woning onderverhuren kan sowieso niet zonder de toestemming van de verhuurder.

Op het einde van de huur moet de huurder de woning in zijn oorspronkelijke staat teruggeven. Alle gemaakte aanpassingen moeten dan ook verwijderd worden, tenzij de verhuurder ermee akkoord gaat dat het behouden blijft. Een verhuurder is dus niet verplicht om zijn toestemming te geven. Maar dat zijn natuurlijk burgerrechtelijke aspecten waarin ik niet kan tussenkomen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dank u wel voor uw duidelijke antwoorden, minister.

Ik ga beginnen bij het derde punt. In het decreet staat uitdrukkelijk dat de hoofdwooning en de zorgwoning op de grond van dezelfde eigenaar moeten staan. Ik denk dat dit ook logisch is: het gaat over één perceel. Maar een strikte interpretatie, waardoor een huurder geen tijdelijke mobiele mantelzorgwoning zou kunnen plaatsen, zou niet correct zijn. Een huurder die, om welke reden dan ook, tijdelijk zorg wil bieden, moet evengoed zo'n tijdelijke mobiele mantelzorgwoning kunnen plaatsen. Vanzelfsprekend is een toelating van de eigenaar daar mogelijk voor nodig, afhankelijk van wat er is overeengekomen in het huurcontract.

Het allerbelangrijkste element in uw antwoord gaat natuurlijk over de verkavelingsvoorschriften. Toen ik die strikte interpretatie las, en de signalen vanop het terrein hoorde over de strikte interpretatie die de steden en gemeenten er op basis daarvan aan gaven, dan moet ik eerlijk zeggen dat het decreet daardoor voor een heel groot stuk onderuitgehaald wordt. Bij heel veel woningen zou het dan onmogelijk zijn om een tijdelijke mobiele mantelzorgwoning te plaatsen, via een melding. Dat zou heel veel mogelijkheden om zorg te bieden voor mensen in de familie in het gedrang brengen, bijvoorbeeld als er op korte termijn een tijdelijke oplossing moet worden gezocht, omdat er iets gebeurd is en iemand in het ziekenhuis is opgenomen. Ik ben dus absoluut heel tevreden dat u nu heel duidelijk stelt dat het wel kan, en dat u vindt dat het moet kunnen als de omkaderingsvoorschriften strikt zijn.

Minister, betekent dat dan dat er op korte termijn een aanpassing zal worden aangebracht in die 'vraag en antwoord' van het departement? Steden en gemeenten stellen daar nogal eens vragen over. Zal het dan ook in de communicatie naar hen toe verduidelijkt worden dat, ook wanneer verkavelingsvoorschriften bijvoorbeeld zeggen dat er een maximum is aan een bijgebouw, er toch een tijdelijke mobiele mantelzorgwoning binnen de contouren van het decreet kan worden geplaatst, zelfs als die verkavelingsvoorschriften dan worden overschreden?

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik zou zelf even willen aansluiten. Zoals u allicht weet, heb ik recent in onze commissie een conceptnota toegelicht over woningdelen. Dat sluit eigenlijk aan bij de vraagstelling van collega Schryvers, aangezien ik persoonlijk heel tevreden was toen destijds, in de vorige legislatuur, die versoepeling er kwam rond de zorgwoningen. Ik ben ook blij met het antwoord dat u hebt gegeven aan collega Schryvers.

Ik heb een conceptnota voorgesteld die verder gaat dan zorgwonen en waarbij in de toekomst ook woningdelen zou kunnen worden versoepeld op basis van het concept van zorgwonen. Binnenkort zullen we daarover in de commissie hoorzittingen houden om te luisteren, dat te bekijken en in de toekomst hopelijk in de praktijk te kunnen realiseren.

Maar ik vraag mij natuurlijk wel af, minister, hoe u tegenover alternatieve woonvormen staat en tegenover het concept om dat in de toekomst ook via het concept van zorgwonen te vergemakkelijken met een gewone meldingsplicht.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega's.

Mevrouw Schryvers, de aanpassing zal er komen op de website, maar we zullen die ook doorsturen naar lokale besturen.

Mevrouw De Vroe, ik sta daarvoor open. Ik kijk dan ook uit naar jullie werkzaamheden. Wij zullen het mee opvolgen.

De samenleving is veranderd. Ik sta ervoor open om naar alle woonvormen te kijken. Waar er hinderpalen zijn rond vergunningen wil ik daar zeker in tussenkomen. We zullen mee de hoorzitting volgen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u. Met de regelgeving rond het zorgwonen en de mobiele mantelzorgwoningen hebben we een goede bijkomende mogelijkheid gecreëerd om nabije zorg te geven. Het is belangrijk om ook daar de vinger aan de pols te houden, minister, over op welke barrières men eventueel botst om daar op een goede manier toepassing van te kunnen maken. Ik ben alleszins tevreden met uw toezegging hier, want ik ben er zeker van dat er op die manier veel meer mogelijkheden zullen zijn voor mensen die in een verkaveling wonen en daar een tijdelijke mobiele mantelzorgwoning plaatsen om iemand uit hun familie, uit hun directe omgeving, de nodige zorg te kunnen bieden en hen ook op een zelfstandige manier te kunnen laten wonen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het inzetten van drinkwaterreservoirs via Aquifer Storage and Recovery – 1570 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Voorzitter, minister, om drinkwater te produceren, maken de waterbedrijven in Vlaanderen gebruik van grondwater en oppervlaktewater. Volgens de drinkwaterbalans werd in 2020 in totaal 379 miljoen kubieke meter ruw water gewonnen. Naast de drinkwaterkwaliteit, het beheer van de infrastructuur en de prognose van de behoefte aan drinkwater, is de ruwwaterbeschikbaarheid een belangrijk aandachtspunt voor de drinkwaterbedrijven.

Een van de oplossingsrichtingen die de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) daarvoor suggereert in haar rapport 'Drinkwatervoorziening in Vlaanderen' uit 2019, is de ondergrondse opslag van oppervlaktewater voor gebruik tijdens drogere periodes via de zogenaamde 'aquifer storage and recovery' (ASR).

Het dagwaterverbruik van drinkwater is sterk variabel, met duidelijke pieken in warme periodes en met periodes waarin er bijna geen neerslag valt. Zo schommelde het verbruik in 2020 tussen ongeveer 1 en 1,4 miljoen kubieke meter per dag.

Via deze techniek wordt de opslagcapaciteit van de maatschappijen opgedreven. Water dat op overschot is in periodes met een lage vraag, bijvoorbeeld overproductiecapaciteit in de winter, brakwaterontzilting, zeewaterontzilting, transport vanuit het Albertkanaal, wordt dan gestockeerd en kan weer worden opgehaald als de vraag toeneemt, bijvoorbeeld in de zomer. De ASR-reservoirs kunnen ook bij calamiteiten in productie- of transportinstallaties worden ingezet en verhoogd zo ook de algemene leveringszekerheid.

Minister, ondertussen werken twee drinkwatermaatschappijen aan een proefproject rond ASR: de Intercommunale Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Ambacht (IWVA) onderzoekt de mogelijkheden in het landenaan te Sint-André, FARYS onderzoekt in Knokke-Heist en werkt aan een nieuw waterproductiecentrum met ASR op het Eiland Zwijnaarde te Gent. De Watergroep, Farys en IWVA zouden ook samenwerken in de onderzoeken naar ASR, om zo de uitdagingen van weersveranderingen en droogte de baas te kunnen.

Minister, wat is uw visie op het inzetten van ASR in Vlaanderen? Welke opportuniteiten biedt de techniek voor onze regio? Welke drempels ziet u?

Wat is de stand van zaken van de lopende proefprojecten en de voorziene samenwerking rond ASR? Op welke manier zijn de VMM en/of andere Vlaamse administraties betrokken?

Kunt u een inschatting geven van het Vlaamse potentieel en de gewenste totale opslagcapaciteit via ASR?

Op welke manier wordt de verandering in waterkwaliteit door stockage in bepaalde lagen precies onderzocht?

Is het de bedoeling om de techniek te onderzoeken en/of te implementeren bij alle drinkwaterbedrijven? Zo ja, op welke manier?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: ASR of de ondergrondse opslag van oppervlaktewater voor gebruik tijdens drogere periodes is een van actiepunten in de strategische planning voor de waterbevoorrading. Het kunstmatig aanvullen van grondwater op momenten dat we een overschot hebben aan water, met het oog op meer water ter beschikking te hebben voor de productie van leidingwater in tijden van droogte, is een waardevolle piste omdat we zo een buffer kunnen aanleggen en het aanbod kunnen spreiden.

Daarnaast moet ook de ondergrond zich lenen voor ASR. ASR kan niet overal en ook niet op een kosten-batenefficiënte wijze.

De VMM brengt alvast concreet de mogelijkheden in het kust- en poldergebied in kaart. We verwachten de resultaten tegen de zomer.

Het bestaande VLAREM-kader (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning) voor de kunstmatige aanvulling van grondwater moet worden aangepast zodat ook ASR-projecten mogelijk zijn. Het traject om dit aan te passen, werd al opgestart door de VMM gelet op de concrete projecten die momenteel worden onderzocht.

U vraagt naar de stand van zaken en de betrokkenheid van de VMM. Zoals bekend, is de VMM betrokken bij de verschillende projecten, enerzijds vanuit het drinkwaterbeleid en anderzijds vanuit de noodzakelijke afstemming met VLAREM.

Er lopen proefprojecten voor de drinkwaterproductie. De Watergroep en FARYS plannen testen in Oudenaarde en Aalst om de haalbaarheid en capaciteit in te schatten. Aquaduin overweegt om een aanvraag in te dienen met bestaande putten en bouwt daarvoor verder op bestaand onderzoek. Verder lopen er ook een aantal kleinschalige testen. Daarnaast kan nog worden opgemerkt dat De Watergroep in het verleden al wat testen heeft uitgevoerd op een veelbelovende locatie, maar dat deze geen goed resultaat opleverden.

Een inschatting van het potentieel van ASR in Vlaanderen is nog niet beschikbaar op dit ogenblik, omdat, zoals zonet uitgelegd, de proefprojecten lopende zijn. Inschattingen louter op basis van geologische informatie hebben helaas geen goede voorspellende waarde, zoals blijkt uit de eerdere testen.

Inzake de waterkwaliteit bestaat een vooronderzoek van een ASR-project klassiek uit twee stappen. Eerst en vooral wordt de ontvangende aquifer voldoende in beeld gebracht. Als dit positief is, kan een injectieproef gebeuren waarbij een hoeveelheid water wordt geïnjecteerd en weer opgepompt. Daarbij wordt de waterkwaliteit van het opgepompte water onderzocht. Dit wordt aangevuld met wat over de aquifer geweten is, zoals analyse van sediment, gesteentemonsters en dergelijke. Op basis daarvan worden huidige en kwaliteitsveranderingen en ook veranderingen op de lange termijn bekeken en ingeschat.

De drinkwaterbedrijven hebben de verplichting om langetermijnvoorzieningsplannen op te maken en die om de zes jaar te actualiseren. Deze plannen bevatten de strategie, de visie en de investeringen om de levering van drinkwater te verzekeren. In deze plannen wordt telkens twintig jaar vooruitgekeken. Bij de opmaak van de plannen verdient ASR de nodige aandacht bij alle drinkwaterbedrijven. Zoals u kunt lezen in het strategisch plan Waterbevoorrading wordt dit onderzocht door de verschillende drinkwatermaatschappijen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is zeer belangrijk dat er voldoende op voorhand wordt gekeken en vooruitgekeken naar onze drinkwaterbevoorrading. Water is een strategisch goed. Het is een zeer belangrijk goed. Kunnen beschikken over voldoende en kwaliteitsvol water is essentieel.

Als we twintig jaar terug in de tijd gaan kijken, zullen er een aantal trends zijn geweest die nog niet op de radar waren. Of misschien waren ze wel op de radar, maar nog niet zozeer richting die drinkwaterbevoorrading. Lange periodes van droogte, lange periodes zonder neerslag, verzilting van een aantal waterbronnen, schaarste van een aantal bronnen, het niet tijdig aangevuld geraken van het grondwater, hebben de afgelopen jaren toch wel een aantal ogen geopend wat betreft onze drinkwaterbevoorrading.

Ik vind het waardevol dat er een aantal proefprojecten zijn. Maar, minister, ik kan mij toch niet van de indruk ontdoen dat het eerder traag vooruitgaat. Ik begrijp

natuurlijk dat zoiets er niet ligt op een jaar, dat dat ook een nieuw te verkennen techniek is waarbij er nog een aantal proeven moeten gebeuren. Een dergelijke techniek kan er echter voor zorgen dat we een zekere buffer kunnen aanleggen zonder andere bronnen te moeten aanboren en zal op het vlak van kosten en baten wellicht een betere techniek zijn dan bijvoorbeeld het ontzilten van zeewater en brak water. Minister, daarom wil ik u vragen om snel voor duidelijkheid te zorgen over de resultaten van die proefprojecten en een duwtje te geven om dat zo goed en zo snel mogelijk op te starten, zodat we onze drinkwaterbevoorrading kunnen garanderen.

Ik heb een bijkomende vraag voor u: wanneer acht u de implementatie van dergelijke technieken in Vlaanderen op haar allervroegst mogelijk? Kunt u daar een timing, een inschatting van geven?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Collega, dank u voor de vragen. Minister, dank u voor de antwoorden. Mijn vraag is tweeledig.

Hebben de onderzoeken die werden gevoerd naar ASR, al een afwegingskader opgebracht? Valt dat breder in Vlaanderen uit te rollen, dus niet louter voor de functie van de leveringszekerheid?

Een ander element hebben we in deze commissie ook al vaker besproken. Enerzijds kan het probleem worden opgelost door voor meer drinkwater te zorgen, onder andere door het op te slaan in periodes waarin dat kan, om het dan te gebruiken in periodes van tekorten. Anderzijds is het echter ook nuttig om te bekijken waar er momenteel drinkwater wordt ingezet terwijl het eigenlijk niet nodig is om daarvan gebruik te maken. Worden er nog stappen gezet inzake het in kaart brengen van toepassingen waarvoor momenteel drinkwater wordt gebruikt en waarvoor ander water zou kunnen worden gebruikt, bijvoorbeeld afvalwater, spoelwater en dergelijke meer? Minstens in enkele gevallen is het zo dat het hoofdzakelijk het wetgevend kader is dat dat limiteert of afremt, terwijl het technisch gezien mogelijk zou zijn om iets anders dan drinkwater te gebruiken. Worden er ook stappen gezet om dat in kaart te brengen en te hertekenen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega De Roo, wat die traagheid betreft, ik denk dat u misschien verwijst naar het ontziltingsproject in Nieuwpoort. Dat proefproject gaat daar inderdaad drie maanden lopen, en dan wordt daar actie ondernomen. Wanneer komt er duidelijkheid over ASR? Dat hangt natuurlijk af van de resultaten. Er zijn in het verleden al proefprojecten geweest, maar die waren niet haalbaar. We blijven natuurlijk proefprojecten doen, omdat ik ook denk dat dit belangrijk is. Het is natuurlijk ook een extra instrument om onze bevoorrading te verzekeren. Dat is ook de reden waarom we dit verderzetten. We willen zeker ook alle ruimte geven aan deze techniek en technologie. Daarom is dit ook opgenomen in het plan inzake waterbevoorrading.

Collega Perdaens, wat het gebruiken van ASR als voorraad bij calamiteiten betreft, ASR dient sowieso als back-up. Het zou natuurlijk vreemd zijn om die back-up niet in te zetten wanneer er nood aan is. Dan was er uw vraag over het gebruik van gezuiverd water door landbouw. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) werkt in mijn opdracht ook aan regelgeving om waterkringlopen verder te sluiten. Momenteel worden de drempels, maar ook de opportuniteiten – wat kan, wat kan niet, wat kan beter, wat kan anders – in kaart gebracht. Daarom is de VMM ook in overleg met de stakeholders en experts in de watersector, zodat we die drempels kunnen verlagen en nieuwe wegen kunnen inslaan.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, dank u voor uw bijkomende antwoord. De proefprojecten waar ik het over had, gingen daadwerkelijk over ASR. Ik steun hetgeen u zegt, namelijk dat het nodig is om dergelijke proefprojecten uit te voeren. Dat het ook voorzien is in de plannen, is ook een zeer goede zaak. Ik denk dat het een veelbelovende techniek kan zijn. Ik hoop ook dat de inzet van die techniek geen jaren meer op zich zal laten wachten, dat we het potentieel daarvan ten volle kunnen verkennen en implementeren, om zo ook tegemoet te kunnen komen aan de variabiliteit van de vraag naar ons drinkwater in Vlaanderen. Ik volg dit echter graag verder op. Dank alvast voor het geven van de nodige duwen om ervoor te zorgen dat die techniek verder wordt verkend.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het tekort aan materiaal bij Mooimakers en de extra inspanningen ten aanzien van steden en gemeenten met een hoge zwerfvuilproblematiek – 1574 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, Mooimakers is het Vlaamse initiatief tegen zwerfvuil en sluikestorten van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), Fost Plus en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Het ondersteunt iedereen die zich wil engageren in de strijd tegen zwerfvuil en zet zelf ook acties op, zoals de jaarlijkse Lenteschoonmaak, die over enkele weken, begint, plaatsvindt.

De organisatie kampt echter met leveringsproblemen. Door de coronacrisis is de levering van sommige opruimmaterialen verstoord. Dat melden zij ook op hun website, www.mooimakers.be. Dit zorgt voor teleurgestelde reacties bij vrijwilligers en steden en gemeenten die goede voornemens hadden om hun buurt zwerfvuilvervrij te maken. In Gent bestaat bijvoorbeeld het initiatief van de Propere Pierkes, waarbij de afvalintercommunale IVAGO in samenwerking met Mooimakers honderden initiatieven van vrijwilligers ondersteunt door voor grijpers, zakken, handschoenen en een verzekering te zorgen. Er zijn tal van vergelijkbare initiatieven in andere gemeenten. Wie specifiek in Gent enkele weken geleden een onlineformulier invulde om een Proper Pierke te kunnen worden, stootte op een vertraging door materiaaltekort van een leverancier bij Mooimakers. Vandaag werkt Mooimakers met quota voor het opruimmateriaal. Voor sommige steden en gemeenten is dat quotum ondertussen opgebruikt of overschreden. IVAGO geeft bijvoorbeeld aan dat pas vanaf 2024 opnieuw materiaal kan worden aangevraagd bij Mooimakers. Zij gaan in afwachting daarvan zelf via andere kanalen een driehonderdtal grijpers bestellen om de logistieke achterstand te kunnen wegwerken.

Om het tekort aan materiaal tegen te gaan, zou Mooimakers een campagne aan het voorbereiden zijn om het hergebruik van grijpers en ander opruimmateriaal aan te moedigen. Het aantal aanmeldingen van zwerfvuilopruimininitiatieven tijdens de coronacrisis was natuurlijk groot, een trend die zich vermoedelijk in heel Vlaanderen heeft doorgezet. Mensen begonnen te wandelen en ook massaal zwerfvuil op te ruimen.

Minister, wat is de precieze oorzaak van de leveringsproblemen bij Mooimakers? Wat was het effect van de coronacrisis op het aanbod van opruimmateriaal? Hoe werkt het quotumsysteem? Zijn daar bijvoorbeeld bijsturingen mogelijk? Zijn er

mogelijkheden om het quotum van steden en gemeenten dat niet is opgebruikt, te verdelen over resterende aanvragen? Of kan er extra budget komen om aan de vele aanvragen te kunnen voldoen? Welke extra inspanningen zal Mooimakers doen ten aanzien van steden en gemeenten die kampen met een groter wordende zwerfvuilproblematiek?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De opruimmaterialen van Mooimakers worden voornamelijk besteld in het buitenland, onder andere in het Verenigd Koninkrijk, maar de wereldwijde covidpandemie, in combinatie met de Brexit, heeft gezorgd voor wat vertragingen in de productie en de levering van de bestelde materialen. Daardoor is er een achterstand ontstaan in het uitleveren van de bestellingen die bij Mooimakers zijn binnengekomen. Op dit moment is de situatie zo goed als volledig opgelost en is er weer voldoende materiaal beschikbaar om minstens aan de quota te kunnen voldoen.

Tijdens de coronacrisis zijn meer mensen gaan wandelen en ook gaan opruimen, maar doordat meer mensen gingen wandelen, werd er ook meer op straat gegooid. Ik vind het goed dat heel veel mensen in Vlaanderen als vrijwilliger gaan opruimen. De betrokkenheid van de burger is heel groot, maar eigenlijk moeten we het vuil niet gaan oprapen van diegene die dat op de grond heeft gegooid. Dat is eigenlijk de omgekeerde wereld. Als iedereen zijn afval nu eens gewoon zou bijhouden, dan zouden we eigenlijk geen probleem hebben. Maar goed, de betrokkenheid van de mensen is belangrijk en ook heel groot, en ik ben hen daar dankbaar voor.

Uiteraard is het van belang om de handschoenen en zakken van Mooimakers aan te leveren. Hoe werkt het quotumsysteem? Er wordt een quotum opgesteld per inwonersaantal. Dat is vooral een systeem om toe te laten het opruimmateriaal optimaal te kunnen verdelen over alle gemeenten en intercommunales. Ik wil ook benadrukken dat die quota niet bindend zijn en dat ook nooit zijn geweest. Ze zijn gewoon richtinggevend. Lokale besturen kunnen bij Mooimakers ook altijd terecht voor extra materiaal als hun quotum is opgebruikt. Wanneer er een stock beschikbaar is, wordt er ook onmiddellijk extra materiaal bezorgd. Dat doen we eigenlijk ook continu.

Ik vind het natuurlijk wel jammer dat nu in uitzonderlijke gevallen vrijwilligers niet meteen een grijper konden ontvangen via Mooimakers. Ik heb dan ook gevraagd het probleem grondig in kaart te brengen en naar oplossingen te zoeken. Voor 2022 hebben we alvast meer middelen gereserveerd. Het budget wordt verhoogd.

Daarnaast wil ik ook nog toevoegen dat er de laatste jaren in heel Vlaanderen al meer dan 300.000 grijpers zijn verdeeld. Dat is echt wel immens.

Zoals ik reeds heb aangehaald, wordt er sowieso boven op die quota extra stock voorzien om aan bijkomende vragen te voldoen. Er is ook extra budget. Tijdens corona was opruimmateriaal even een probleem, maar dat is nu onder controle, zegt men mij.

Mooimakers blijft de lokale besturen ondersteunen met hun zwerfvuil- en sluikstortproblematiek. Dit gebeurt via heel wat verschillende kanalen: subsidies en financieringen, kennisdeling, digitaal en fysiek communicatiemateriaal, het beloningssysteem 'Operatie Proper', de app 'Mijn mooie straat' en een uitgebreide ondersteuning op het vlak van handhaving. Zoals u weet, hebben we dertig extra handhavers op zwerfvuil. Ik hoor van burgemeesters en lokale besturen die er een beroep op doen, dat ze heel positief zijn en dat ze ook positieve commentaren van hun inwoners krijgen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik wil me aansluiten bij wat u zegt, namelijk dat de vuiligheid van iemand niet door iemand anders moet worden opgeruimd. Mensen moeten en mogen niet sluijksorten. Ik begrijp ook niet waarom mensen dat doen. Maar goed, er zijn een aantal redenen die aan de basis liggen en jammer genoeg is het een stijgend fenomeen. Dat moeten we wel vaststellen.

De extra controleurs zijn welkom, maar het is heel moeilijk om iemand op heterdaad te betrappen, ook al weet de buurt soms welke mensen er soms een zakje achterlaten of er hun afval gooien. Het blijft heel moeilijk om mensen op heterdaad te betrappen.

Ik denk dat we de initiatieven die mensen nemen om zelf de handen uit de mouwen te steken en zelf hun buurt proper te houden, zeker moeten toejuichen en voldoende moeten ondersteunen.

Ik ben ook tevreden dat u zegt dat de bevoorradingsproblemen zijn opgelost. Externe omstandigheden, leveringen uit het buitenland: ik kan me voorstellen dat Mooimakers zeker niet alles in de hand heeft. Het is alleszins goed dat iedereen die zich nu vrijwillig wil engageren om zijn buurt proper te houden, dat ook kan doen en kan rekenen op het nodige materiaal.

Ik had nog twee bijkomende vragen op basis van uw antwoord. Minister, als ik het goed heb verstaan, zegt u dat het quotum dat per gemeente of per stad is opgelegd, richtinggevend is en dat er dus van kan worden afgeweken, als er voldoende voorraad is. Begrijp ik het goed dat de steden en gemeenten die aan hun quotum zitten, opnieuw met Mooimakers in contact kunnen treden en een vraag kunnen stellen naar extra materiaal? Mag ik dat zo begrijpen?

Kunt u mij ook zeggen in hoeveel extra budget er dit jaar is voorzien? U hebt gezegd dat er extra middelen zijn dit jaar, maar kunt u precies zeggen hoeveel middelen? Alvast bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega De Roo, betrapting op heterdaad blijkt in de praktijk bij onze handhavers wel te lukken. Dat is alvast een positieve vaststelling. De meeste lokale besturen weten ook waar er vooral zwerfvuil aanwezig is. Het is op zich goed dat we op heterdaad betrappen. Goed, in de zin dat we heel duidelijk aangeven dat we dat niet aanvaarden en dat we beboeten.

Steden en gemeenten kunnen inderdaad contact opnemen met Mooimakers voor bijkomend materiaal boven op het quotum. Als ik me niet vergis, is er ongeveer in 200.000 euro extra voorzien. Vroeger was het budget 900.000 euro en dat is dus opgetrokken naar 1,2 miljoen euro.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de voorwaarden in de projectoproepen voor bebossing – 1589 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Voorzitter, collega's, minister, een aantal weken geleden startte de Vlaamse overheid met een campagne om grondeigenaars aan te moedigen om een bos te planten; zeer goed. Via de projectoproep aankoop van gronden voor bebossing kunnen grondeigenaars een beroep doen op een project-subsidie voor bebossingsprojecten. Een tweede projectoproep is gericht aan de lokale besturen.

Ik ben zeer blij met deze campagne en steun voor bosuitbreiding. Wel heb ik enige bezorgdheden. Zo heb ik enkele vragen over de voorwaarden.

In beide projectoproepen staat dat het bos minstens 25 jaar moet blijven staan. Daarna kan er worden gekapt, met naleving van het Bosdecreet, met boscompensatie dus. U gaat er impliciet van uit dat de eigenaars en lokale besturen dit bos niet gaan kappen, maar laat wel een achterpoortje open om dit alsnog te doen.

Minister, we hebben nieuwe bossen nodig, maar nog belangrijker is dat die bossen die we vandaag aanplanten, ook in de toekomst bos blijven. En die toekomst stopt niet in 2047, 25 jaar na de aanplant. Bossen zijn krachtige CO₂-stofzuigers. Bomen laten groeien, eerder dan nieuwe bomen planten, is de snelste oplossing om koolstof in de bodem op te slaan. Oudere bossen zijn bovendien ook veerkrachtiger en herbergen een rijkere biodiversiteit.

Minister, bent u bereid om de voorwaarde voor het behoud van bossen aan te scherpen? Het lijkt logisch om te bepleiten dat gesubsidieerde aanplantingen behouden blijven en dus in de toekomst niet gekapt kunnen worden.

Welke andere stappen gaat u zetten om onze bossen beter te beschermen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, de voorwaarde om het bos 25 jaar te behouden na aanleg is een voorwaarde die sinds lang bestaat, onder meer in de subsidieregeling voor het bebossen van landbouwgronden goedgekeurd door de Vlaamse Regering in 2003 op voorstel van minister Dua. Ik zal kijken wat het probleem is en wat eraan kan worden gedaan. Het is een voorstel van uw eigen ministers destijds.

We hebben het reeds verschillende keren over deze problematiek gehad. Ik ga dus niet hetzelfde zeggen, ik ga ook geen nieuwe boskaart maken, als u dat zou vragen. Wel ben ik aan het kijken hoe we het boscompensatiemechanisme kunnen aanpassen om bossen beter te beschermen tegen ontbossing en de boscompensatie effectiever te maken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, jammer dat u geen bijkomende voorstellen doet om oud bos te beschermen of de regelgeving aanscherpt zodat we echt bos kunnen behouden. Ik denk dat u ook wel weet dat, als we aan de zijde van bosbehoud geen inspanningen doen, alle inspanningen om aan bosuitbreiding te werken met nieuwe aanplanten, teloor kunnen gaan. Dat zou heel jammer zijn, net nu die beweging is ingezet.

Ik heb eigenlijk een tweede vraag. Ik heb nog een bezorgdheid over de bebossingsstrategie, die ook heel erg in Nederland leeft. In Nederland waarschuwen ecologen dat er op grote schaal verkeerde bomen worden aangeplant. Er is te weinig aandacht voor de kwaliteit van bosuitbreiding. Het is een blinde vlek in de Nederlandse bossenstrategie. In het verleden zijn er in Nederland massaal niet-inheemse bomen aangeplant van commerciële kwekers met een zeer geringe genenrijkdom.

Doordat de genetische diversiteit veel lager is, zijn die boomsoorten veel kwetsbaarder voor ziekten en plagen. In de bossenstrategie wordt eenzijdig gefocust op klimaatadaptatie en maakt men de denkfout om Zuid-Europese boomsoorten aan te planten omdat die beter tegen de droogte zouden kunnen. Dat doen wij in Vlaanderen eigenlijk ook, maar het is wel een ernstige onderschatting van het aanpassingsvermogen van inheemse soorten. Net in de hoge genetische diversiteit van populaties, zit het vermogen van inheemse bomen om zich aan te passen aan de klimaatverandering.

Ik geef enkele voorbeelden van wat er in Vlaanderen aan het gebeuren is. In Halen bijvoorbeeld worden moeraseiken geplant, afkomstig uit Noord-Amerika, in samenwerking met de bosgroepen van Nederland. Of het initiatief van klimaatbomen in Limburg dat slechts 20 procent inheemse boomsoorten bevat en waar de Japanse zelkova, de Chinese sneeuwvlokkenboom, Perzisch ijzerhout, de Virginische jeneverbes worden gepromoot. Maar ook langs wegen met openbaar groen zijn er voorbeelden. In Laakdal vinden we thuja occidentalis, dat matig tot redelijk bestand is tegen droogte.

Ik wil hier eigenlijk mijn bezorgdheid uiten voor de keuze die men op dit moment aan het maken is om droogteresistente exotische soorten ook in onze plantenlijsten voor bosuitbreiding op te nemen die mogelijk, in plaats van een betere resistentie tegen droogte, een kwetsbaarheid met zich meebrengen voor ziekten en plagen.

Minister, wilt u deze problematiek ernstig onderzoeken? Zult u inheemse soortenkeuze ten voordele van de biodiversiteit opleggen als voorwaarde in projectoproepen? Want nu lijkt het de andere kant uit te gaan.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik wil me graag aansluiten, want het is een probleem dat al langer aan de orde is. Er wordt ook veel aanplant aangekocht in het voormalige Oostblok. Er is inderdaad een probleem met eenzijdigheid.

Ik vind het ook logisch dat hier inheemse bomen worden aangeplant. Ik meen dat de Amerikaanse eik die destijds hier is aangeplant en zich heeft vermenigvuldigd, ook nu wordt beschouwd als uitheemse soort die moet worden bestreden. Het lijkt me dus logisch dat we zelf inheemse bomen aanplanten, als we zelf ook nog eens die bossen gaan promoten of subsidiëren. De grond is ervoor geschikt.

Ook onze eigen instellingen hebben, weliswaar kleine, aanplantingen. Is er geen mogelijkheid om, in plaats van bossen te planten, terreinen ter beschikking te stellen waar bossen zich kunnen uitbreiden? Dat is misschien op iets langere termijn, maar dan zijn we wel zeker dat het ook goede bossen zijn en dat ze resistent zijn. Met de wateroverlast en de droogte gaan de inheemse soorten zich aanpassen, daar krijgen ze wel de tijd voor.

Ik merk bij aanplantingen ook vaak dat men dicht op elkaar aanplantingen doet, waarbij er nadien weer moet worden uitgedund.

Minister, in welke mate zult u tegemoetkomen om in de toekomst bebossing eerder met inheemse soorten te realiseren?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, ik ga echt kort zijn. Ik heb het een beetje moeilijk met de bijvragen die worden gesteld, niet dat het geen interessante vragen zijn, maar ze staan toch wel heel ver van de – ook interessante – hoofdvraag van collega Schauvliege. We hebben het nu plots over het type bomen dat moet worden geplant. Het is een terechte bekommernis waar we ons allemaal met heel

veel plezier over willen buigen, maar ik vind dat het echt heel ver staat van de hoofdvraag.

Collega's, ik stel voor dat we hierop in aparte vragen ingaan. Voorzitter, ik vind het een rare manier van werken. Ik wou even die verbazing met u allen delen.

De voorzitter: Dat is bij dezen genoteerd. We bespreken het verder in de regeling der werkzaamheden.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het is inderdaad goed dat het eens wordt besproken in de regeling der werkzaamheden, want onze commissies duren altijd heel lang door al die bijvragen, waar ik natuurlijk niet altijd een antwoord op heb.

Mevrouw Schauvliege, ik kan wel antwoorden dat de boomkeuze natuurlijk belangrijk is. Ik wil ook wijzen op het feit dat we maximaal inzetten op inheemse bomen. We leggen dat ook op als voorwaarde voor het verkrijgen van bebossingsubsidies.

Wat mensen lokaal doen die geen subsidie aanvragen, is moeilijker om aan te sturen. Alle bossen die wij steunen en financieren, worden geplant met inheemse soorten.

Collega Pieters, ook spontane bebossing zit in onze bebossingstrategie, waarbij dezelfde subsidievoorwaarden gelden voor terreinen die hiervoor worden aange-meld.

De voorzitter: Collega Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Of die vraag nu ver ligt van een bosuitbreidingsstrategie, dat laat ik in het midden. Ik denk dat het allemaal te maken heeft met bosuitbreiding, die we allemaal heel belangrijk vinden.

Minister, ik blijf zoals steeds op mijn honger wat het bosbehoud betreft. Ik wil er nogmaals op hameren dat, als men echt wil gaan voor een wezenlijke bosuitbreiding in Vlaanderen – en ik denk dat u weet dat wij u daarin steunen –, men niet alleen moet inzetten op een kwantitatieve en kwalitatieve bosuitbreiding, maar ook op een kwantitatieve en kwalitatieve strijd voor het behoud van bos in Vlaanderen. Wij stellen nog steeds vast dat er wordt gekapt, zodat er oud bos sneuvelt. Wij denken dat er echt actie moet worden ondernomen om te voorkomen dat we op het einde van de rit op een nulbalans eindigen in plaats van met de bosuitbreiding die we met zijn allen nastreven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de PFAS-normen voor drinkwater – 1603 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, een paar weken geleden publiceerde de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een rapport over de aanwezigheid van PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) in drinkwater in Vlaanderen op basis van een meet-campagne in 2021. In het persbericht van de VMM staat dat "het Vlaamse drinkwater voldoet aan de Europese norm voor de 20 meest relevante individuele

PFAS (...).” Men vervolgt: “Bij geen enkele analyse wordt de Europese drinkwater-norm van 100 nanogram per liter voor PFAS-20 overschreden.” In de aanbevelingen zegt u dan wel dat het aangewezen is “dat de waterbedrijven de opties in kaart brengen om de concentraties gericht te doen dalen, en in elk geval niet te laten oplopen”.

Minister, ik was wel een beetje verwonderd door deze communicatie. We weten immers allemaal dat die Europese drinkwater-norm van 100 nanogram per liter weinig reden tot bezorgdheid met zich meebrengt, maar enorm verouderd is. De norm van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) is veel strenger, namelijk 4 nanogram per liter drinkwater. Als we de metingen van de VMM vergelijken met de heel strenge norm van EFSA, dan zien we dat er bij 13 procent van de metingen overschrijdingen zijn. Als we deze resultaten confronteren met het advies dat het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) op 4 juni 2021 uitbracht, stellen we grote overschrijdingen vast: met een standaard berekeningsmethode uitgaande van een lichaamsgewicht van 70 kilogram, een consumptie van 2 liter water per dag en een bijdrage van drinkwater aan de opvulling van de gezondheidskundige grenswaarde van 20 procent, stelt het RIVM dat er maximaal 4,4 nanogram per liter PFOA-equivalenten (perfluoroctaan-zuur) in drinkwater mogen zitten, en PFOA is dubbel zo potent als PFOS. Je zou daarvoor dus op 2,2 nanogram per liter uitkomen.

Minister, waarom werd er geen rekening gehouden met de normen van EFSA, Nederland en het Environmental Protection Agency (EPA), of werd er daarover niet op zijn minst heel duidelijk bericht in het persbericht? Welke maatregelen gaat u nemen om de concentraties van PFAS in ons drinkwater te doen dalen? Hebt u een idee welke de bron is van de meest aangetroffen PFAS in het drinkwater, namelijk PFPeA, PFHxA, PFOA en PFBS? Indien niet, hebt u stappen gepland om die bron op te sporen? Zo ja, welke pistes worden dan verkend?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega, dank u voor de vraag. Het doel van het rapport was om een eerste grondige analyse te maken van PFAS in drinkwater in Vlaanderen en de vaststellingen te toetsen aan beschikbare normen of gezondheidskundige advieswaarden om zo te komen tot een aantal aanbevelingen. Met andere woorden, het rapport heeft dus niet het opzet om het debat omtrent de keuze voor de PFAS-norm in drinkwater te beslechten. De resultaten zijn in het rapport ook heel duidelijk besproken en op allerlei manieren voorgesteld. De aanbevelingen zijn ook duidelijk en geven aan waarop het beleid zal inzetten. Het rapport geeft een overzichtelijke, goede en objectieve stand van zaken, vind ik ook. Gezien het erg technische karakter van deze materie verdient de VMM daarvoor ook een pluim.

In het rapport is mijns inziens ook duidelijk uitgelegd waaraan wordt getoetst en waarom. U stelt dat er geen rekening wordt gehouden met strengere gezondheidskundige advieswaarden. Dat klopt gewoonweg niet. Bij de opmaak van dit rapport werd ons drinkwater getoetst aan het EFSA 2020-advies. Als u wilt weten waar het juist staat: in tabel 6 op pagina 37 van het rapport is een overzicht gegeven van de gezondheidskundige grenswaarden en berekende gezondheidskundige toetsingswaarden voor PFAS in drinkwater. Sta mij toe te vragen om het onderscheid tussen wettelijke normen en gezondheidskundige grenswaarden of advieswaarden toch ook goed in het achterhoofd te houden. EFSA, het RIVM, US EPA, de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) enzovoort berekenen op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten gezondheidskundige grenswaarden. Dat zijn geen normen, zoals u weet. EFSA geeft dat ook expliciet aan in haar advies. Ook in het eerste rapport van opdrachthouder Karl Vrancken wordt dat verschil duidelijk uitgelegd.

Ik wil ook meegeven dat het agentschap Zorg en Gezondheid de resultaten van het onderzoek heeft geëvalueerd. Hun conclusie is dat de vastgestelde meetwaarden in drinkwater geen aanleiding zijn om te stoppen met het drinken van leidingwater, extra gezondheidskundig onderzoek te doen of bloedstalen te nemen om de belasting in de mens te bepalen.

U vroeg vervolgens welke maatregelen ik ga nemen. De VMM nam aanbevelingen op in het rapport. Die lijken mij ook de juiste te zijn. Ik som ze even op. De waterbedrijven moeten hun meetinspanningen verderzetten, zodat PFAS vanaf heden deel uitmaakt van het routinemonitoringprogramma van de waterbedrijven. De waterbedrijven moeten ook de opties in kaart brengen om de concentraties gericht te doen dalen of in elk geval niet te laten oplopen. Zones waar de strengste advieswaarde niet of gedeeltelijk wordt gehaald, worden in dezen prioritair bekeken. Voor een aantal leveringsgebieden met een verhoogde EFSA 4-concentratie is het drinkwater afkomstig van buiten Vlaanderen, van Brussel. We zullen ook een dialoog opstarten met de andere gewesten om een opvolging analoog aan deze die ik net beschreef voor Vlaanderen op te starten. Op vraag van mijn kabinet zijn de VMM en de drinkwatermaatschappijen van de diverse gewesten, zowel Wallonië als Brussel, hierover reeds in overleg met elkaar.

Ik kom tot uw derde vraag. De waterbedrijven zijn zelf al op zoek naar de mogelijke oorzaken van de verhoogde waarden. Dit gebeurt in de risico-evaluatie en het risicobeheer dat in de drinkwaterwetgeving is opgelegd. Het rapport-Vrancken kan daar ook een input voor geven. De VMM plant daarom dit jaar ook een campagne om de achtergrondconcentraties van PFAS in grondwater te kunnen inschatten, en ook het oppervlaktewater wordt extra opgevolgd. Net zoals u kijk ik uit naar het vervolgrapport, waarin ook de hele waterketen – bron, ruw water, na de zuivering – zal worden besproken. De VMM geeft alvast aan dat we rekening moeten houden met de mogelijkheid dat wat we aantreffen in onze bronnen voor drinkwater, en dan vooral het grondwater, veeleer is gekoppeld aan een diffuse verontreiniging dan aan een specifieke puntbron. Het sterk terugdringen van die diffuse bronnen was dan ook een van de redenen waarom Vlaanderen bij Europa heeft aangedrongen op een versnelde uitfasering van alle PFAS.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb niet gezegd dat dat niet in het rapport staat. Ik heb vooral gezegd dat in het persbericht een goednieuwsshow wordt gebracht, terwijl we allemaal weten dat de Europese Drinkwaterrichtlijn verouderd is en de nieuwe richtnormen van EFSA eigenlijk een richtinggevende toetsing zouden moeten zijn. Dat was eigenlijk de hoofdkritiek die ik had op dat persbericht, want dat zet ons wel op het verkeerde been, denk ik.

Maar goed, minister, ik heb hierbij nog één concrete vraag. In juni van vorig jaar was er een communicatie vanuit Nederland dat onder andere door de PFAS-vervuiling in het oppervlaktewater Nederland niet kon voldoen aan de Oppervlaktewaterrichtlijn. U gaf toen aan dat er gesprekken met Nederland aan de gang waren om te bekijken hoe aan de Nederlandse opmerkingen kon worden tegemoetgekomen. Immers, u geeft wel aan dat de vervuiling ook vanuit Brussel en Wallonië Vlaanderen binnenkomt, maar die gaat ook van Vlaanderen naar Nederland. Hoe zit het met die gesprekken? Schieten die op? Wat komt daar precies uit?

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, hier is erg veel over te doen, maar ik denk dat dit dossier een dossier bij uitstek is dat vandaag bewijst dat iedereen erg snel kan schakelen als het moet. Twee jaar terug was er amper iets geweten. Vandaag de dag worden niet alleen de normen verstrengd, maar wordt daar ook onmiddellijk op ingespeeld en gaat men daar verder mee. Ik denk dat dat echt niet als een

vanzelfsprekendheid mag worden afgedaan. Er zijn natuurlijk een aantal uitdagingen. Waterbedrijven moeten in kaart brengen hoe de concentraties verder naar beneden kunnen worden gebracht, absoluut. De Europese normen zullen nog worden verstrengd.

Minister, hoe gaat u de optimalisatie van zuiveringstechnieken en monitoring verder ondersteunen? Worden er al voorbereidingen getroffen voor het opvolgen en voldoen aan de Europese normen bij verstrenging en uitfasering? Ten slotte, is er al een evaluatie van het rapport door het agentschap Zorg en Gezondheid? Indien niet, wanneer wordt daar dan verdere opvolging van verwacht?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, dank u. Ik ga de discussie met mevrouw Schauvliege niet opnieuw aangaan. Ik heb de discussie over EFSA onlangs nog meegemaakt met een aantal activisten. Dat is geen norm. Dat is een advieswaarde. Ik heb dat al heel vaak uitgelegd, dus ga dat niet nog eens opnieuw doen.

De gesprekken met Nederland zijn bezig, maar ik heb nog geen zicht op de resultaten ervan. Die verlopen echter wel goed en constructief. Ik denk dat zowel wij als onze administraties, maar ook de opdrachthouder, dit dossier heel nauwlettend volgen en daar alert genoeg voor zijn. Mevrouw Schauvliege, ik weet niet wat uw agenda is, maar als die dezelfde is als de mijne, dan denk ik dat dat goed is en dat we constructief kunnen voortwerken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, mijn agenda is alvast ervoor zorgen dat we een gezonde leefomgeving realiseren voor de Vlaming, voor de mensen rond ons. Als dat inderdaad ook uw agenda is, dan denk ik dat we ter zake goed kunnen samenwerken. Het klopt dat de EFSA-richtnormen geen definitieve normen zijn, maar ze zijn wel een richtinggevend kader waarop we ons in de toekomst moeten enten en oriënteren. Ik kijk dan ook uit naar de aanscherping van de normen, want ik denk dat ons uitgangspunt moet zijn dat we moeten zorgen voor een gezonde leefomgeving in Vlaanderen voor onze generatie en de generaties na ons. Als we dat met zijn allen doen, dan zullen we er ongetwijfeld komen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn Bex aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een evaluatie vijf jaar na de inwerkingtreding van het LEZ-decreet en het arrest van de Raad van State over de toegang van oldtimers tot de lage-emissiezone in Gent – 1625 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, collega's, goedemiddag. Minister, Antwerpen en Gent hebben gebruikgemaakt van het decreet van 2015 om een lage-emissiezone (LEZ) op een deel van hun grondgebied in te stellen. De LEZ in Antwerpen werd ingevoerd op 1 februari 2017. Nu is het dus vijf jaar later. Op 1 januari 2020 volgde Gent. Intussen volgden er ook al enkele positieve evaluaties.

De LEZ heeft een positief effect op de luchtkwaliteit, niet enkel in de steden waar ze bestaat, maar ook breder in Vlaanderen doordat automobilisten geneigd zijn om voor een nieuwere, modernere wagen te kiezen die minder uitstoot.

Het stadsbestuur van Antwerpen liet op 1 februari weten dat ze de vijf jaar LEZ in de stad bijzonder positief evalueert. De stikstofuitstoot is verlaagd, maar de grootste winst op het vlak van verbetering van de luchtkwaliteit ligt in het terugdringen van de roetuitstoot. Op sommige plekken is de uitstoot gehalveerd, en waar dat niet het geval is, is er sprake van een forse vermindering. De gevolgen voor de gezondheid zijn groot volgens bevoegd schepen Tom Meeus.

Het decreet legt onder meer een groeipad op, met in de tijd telkens strenger wordende toegangsvoorwaarden voor wat betreft uitstootnormen. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft intussen de volgende fases van de LEZ-kalender tot 2035 vastgelegd. Het wil vanaf dat jaar enkel emissievrije voertuigen toelaten. De Vlaamse LEZ-kalender is minder verregaand en loopt slechts tot 2028.

In het Vlaamse luchtbeleidsplan is wel opgenomen dat Vlaanderen de mogelijkheid zal creëren om ultralage-emissiezones te creëren, maar dit is tot dusver nog niet uitgevoerd.

Nog op 1 februari vernietigde de Raad van State een uitzondering die oldtimers toegang verschaft tot de lage-emissiezone in Gent. De bepaling in het reglement voor de lage-emissiezone, dat in 2019 door de Gentse gemeenteraad werd goedgekeurd, maakt een onderscheid tussen oldtimers die ouder zijn dan veertig jaar en oldtimers die jonger zijn. Die eerste kunnen met een dagpas een toegang tot de LEZ 'kopen'. Maar dat onderscheid is onwettig, oordeelt de Raad van State, omdat het niet op een objectieve, pertinente en redelijke verantwoording steunt.

Het vernietigde tekstonderdeel is overgenomen uit het Vlaamse decreet. De minister heeft vroeger reeds aangekondigd het decreet te willen herschrijven.

Minister, hoe reageert u op de vernietiging van een onderdeel van het Gentse LEZ-reglement voor oldtimers? Wanneer wilt u een ontwerp van decreet klaar hebben dat het LEZ-decreet wijzigt? Hoe zult u vormgeven aan de ultralage-emissiezones, zoals voorzien in het Vlaamse luchtbeleidsplan? Zult u zich daarbij inspireren op het Brusselse voorbeeld? Welke andere wijzigingen wilt u aanbrengen aan het LEZ-decreet?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik kan kort zijn, want we hebben deze vraag vorige week of de week voordien al beantwoord.

Zowel met Gent als met Antwerpen waren we al in overleg. We hebben ook op hun evaluatie gewacht en op hun input om zo tot een gedragen hervorming te komen. We zullen natuurlijk rekening houden met verschillende facetten.

Intussen is er het arrest. Op dit moment bekijken we met juristen wat de impact is van deze uitspraak op de Vlaamse regelgeving en meer specifiek voor de regeling rond voertuigen ouder dan veertig jaar. Het is de bedoeling om tot een juridisch robuuste regeling te komen die een stevige houvast biedt aan de steden die een LEZ hebben ingevoerd. Ik kan nu nog niet vooruitlopen op de analyse van de juristen.

We hebben altijd gezegd dat we zullen kijken naar een aanpassing voor oldtimers, maar ook naar de sociale aspecten van het LEZ-decreet.

We zullen ook in overleg gaan met andere centrumsteden en de administratie. Ik verwijs naar het gesprek met Brussel. We zullen kijken en nagaan hoe ze het aanpakken.

We kijken dus vooral naar de sociale correcties en naar de oldtimers en een regeling voor die oldtimers. Als er nog vragen zijn vanuit de steden Gent en Antwerpen die het gebruiken, dan zullen we dit uiteraard ook meenemen.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb de commissievergadering van twee weken geleden ook gevolgd en het verslag gelezen. Ik heb gezien wat daar is geantwoord.

Minister, sta me toe om toch te vragen naar een meer concrete timing om deze maatregelen of deze hervorming aan te pakken. We zijn intussen halfweg de legislatuur. Het is een instrument dat helpt om echt iets te doen aan luchtverontreiniging. Men zou toch denken dat u daarmee vooruit wilt gaan.

Ik wil kort even op drie punten ingaan. We zijn met Groen absoluut voorstander van sociale correcties. U kunt zeker in Gent of in Brussel eens gaan kijken wat men daar heeft gedaan, waar men verder is kunnen gaan dan in Antwerpen. Wat ik daar vooral interessant aan vind en waarover ik graag uw mening zou kennen, is dat we vanuit Vlaanderen steun zouden kunnen geven aan die steden die verregaande sociale maatregelen nemen. Nu laten we het over aan die steden terwijl de voordelen voor heel Vlaanderen gelden. Misschien kunnen we ondersteuning bieden.

Het is ook absoluut belangrijk om een voldoende voorspelbaar kader aan te reiken aan mensen die een auto kopen. Dat kader ligt nu in Vlaanderen vast tot 2028, en het begint dus wel te dringen voor mensen die een auto kopen. Als we op termijn verder willen gaan, wat aangewezen is, dan moet men aan die mensen zeggen wat het toekomstbeeld is. Ik wil dus aandringen dat u snel vooruitgaat.

U bent niet ingegaan op de ultralage-emissiezones, maar het staat in het Vlaams Klimaatplan. Bent u alsnog van plan om dat uit te voeren? Neen, niet in het Vlaams Klimaatplan, maar in het Vlaams luchtbeleidsplan. Ik zie collega Schauvliege streng fronsen.

Tot zover mijn bijkomende vragen.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, ik wil kort tussenkomen. Uiteraard zonder te veel met de vinger te wijzen, verwijzen wij naar uw woorden van twee weken geleden in deze commissie, waar u zei dat het arrest de urgentie tot wijziging van het LEZ-decreet nog urgenter maakt. We willen nogmaals herhalen dat het inderdaad heel dringend is en hoog tijd is dat er wordt geland. De eigenaars van oldtimers zijn echt wachtende en hopen snel op duidelijkheid. We hopen dat die gauw mag komen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, zoals ik eerder heb gezegd, zijn we in overleg met de steden Gent en Antwerpen. Het is belangrijk om ook hun bevindingen mee te nemen. We wachten nog op wat input. Vervolgens zullen we kunnen landen, liefst op zo kort mogelijke termijn.

We zijn ook het arrest met juristen aan het bestuderen. Zodra dat allemaal in orde is, is een aanpassing van het decreet klaar. Het zal hopelijk zo snel mogelijk zijn afgerond.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, ik dank u om mee op de urgentie te wijzen. Het is absoluut belangrijk dat de eigenaars van oldtimers snel duidelijkheid krijgen. We vinden ook dat men daar – hoe zal ik het zeggen? – groothartig in mag zijn.

Kijk bijvoorbeeld naar het Brusselse voorbeeld, waar de regelgeving iets coulanter is. We vinden dat absoluut kunnen. Ik zou er toch ook op willen wijzen dat het niet enkel de bedoeling kan zijn om iets te doen voor de mensen die een oldtimer hebben, maar we moeten vooral iets doen voor de mensen die vandaag bijvoorbeeld

kinderen hebben met astma die door de luchtkwaliteit een verminderde levenskwaliteit hebben. Daarvoor zijn die lage-emissiezones zo belangrijk. We zien dat in Brussel, we zien dat in Antwerpen, we zien dat in Gent. Het is dus belangrijk dat we die stappen verderzetten.

Minister, we kijken uit naar de hervorming die u zult voorstellen, maar we hopen wel dat ze niet beperkt blijft tot de noodzakelijke aanpassing voor oldtimers. Voor Groen zou dit een enorm gemiste kans zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de ambitieverlaging voor de waterkwaliteit van waterlopen in Vlaanderen – 1674 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Collega's, minister, op 7 december gaf u in uw antwoord op een vraag van collega Schauvliege aan ontevreden te zijn met de toen voorlopige ontwerpversies van de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen. De aanleiding was de ambitieverlaging voor tien waterlichamen van onder meer de Zenne, de Blankaart en de Kalkense Vaart. U gaf toen aan niet tevreden te zijn met de voorstellen die werden overgemaakt en gaf de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de opdracht om de voorlopige plannen te evalueren. Waar nodig zou u de plannen bijsturen vooraleer ze voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

Nu lezen we dat de ambitieverlaging voor de 10 waterlichamen ongewijzigd blijft en Vlaanderen tegen 2027 slechts 10 procent van de 195 waterlichamen in goede staat zal brengen. Die afgezwakte ambities blijven niet zonder gevolg. Vlaanderen riskeert, zoals we weten, miljoenenboetes door het niet naleven van de Europese verplichting om de kwaliteit van de waterlopen te verbeteren. U reageerde op 2 februari via uw woordvoerder dat er nog geen politieke beslissing genomen is en dat u nog steeds vragende partij bent de waterkwaliteit naar een hoger niveau te tillen.

Minister, wanneer kunnen we een definitieve politieke beslissing over de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen verwachten en op welke manier zullen die afwijken van de huidige plannen die nu voorliggen?

Welke zijn de voornaamste redenen waardoor het ambitieniveau van die tien waterlichamen verlaagd is en op welke manier zult u er alsnog op toezien dat de waterkwaliteit van die waterlopen verbetert, zoals Europa voorschrijft?

Op welke manier is er vervolg gegeven aan uw oproep om de voorlopige plannen te evalueren en eventueel bij te stellen?

Hoe kijkt u naar de druk vanuit Europa en de miljoenenboetes die boven ons hoofd hangen indien we de kwaliteit van onze waterlopen onvoldoende kunnen optrekken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik hoop half maart met een nieuw stroomgebiedbeheerplan naar de regering te gaan.

Het merendeel van de opmerkingen bij de plandoelstellingen zijn ingediend door gemeenten en rioolbeheerders. Financiële onhaalbaarheid was veruit het belangrijkste argument dat werd ingeroepen. Daarnaast zijn er nog opmerkingen van technische aard en in verband met de afhankelijkheid van werken van derden.

Vervolgens heeft de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) die opmerkingen geëvalueerd. Voor waterlichamen met een hoge prioriteit werden eerst de meest recente resultaten van de toestandsbeoordeling voor stikstof en fosfor in rekening gebracht en de modelleringsresultaten nagekeken.

Vervolgens werd ingezoomd op het aandeel van de sector huishoudens in de plan-doelstelling en het aandeel van de betrokken gemeenten daarin.

Hierbij werd ook nagegaan welke inspanningen de gemeente in het verleden reeds geleverd heeft, welke inspanningen nog nodig zijn en welke financiële middelen de gemeente ter beschikking heeft.

Als een gemeente een doorslaggevende rol heeft in het halen van de doelstelling en op basis van de uitgevoerde inschatting van de onhaalbaarheid geoordeeld wordt dat de opmerking terecht is, werd dit door de CIW beschouwd als een gegronde reden voor klasseverlaging.

Voor de waterlichamen met klasse 1-2-3 hebben gemeenten en rioolbeheerders voor 27 waterlichamen opmerkingen ingediend. De evaluatie heeft geleid tot een voorstel van klasseverlaging door de CIW voor 9 waterlichamen. Voor waterlichamen met een klasse 4, 5 of 6 werden er voor 38 waterlichamen opmerkingen gemaakt. Er werd slechts voor 1 waterlichaam, namelijk de Zenne, een voorstel tot aanpassing van de gebiedsgerichte prioritering gedaan door de CIW door het groot aantal gemeenten dat een bezwaar formuleerde.

Zoals reeds eerder gesteld, werkt mijn kabinet momenteel een voorstel uit, waarbij de kritieken op het door de CIW naar beneden bijgestelde ambitieniveau worden meegenomen.

Er hebben verschillende overlegvergaderingen plaatsgevonden tussen mijn kabinet en de administratie. Het ambitieniveau is een evenwichtsoefening tussen ambitieuze doelstellingen en betaalbaarheid en haalbaarheid. Het ambitieniveau wordt bovendien niet enkel bepaald door de inspanningen van de Vlaamse overheid, maar ook deze van de lokale overheden en de sectoren.

Intussen zijn bijkomende verduidelijkingen aangebracht waarin beschreven is dat de plandoelstellingen die geformuleerd worden voor de waterlichamen waarvoor de doelfstand nog zeer groot is, ambitieus zijn en belangrijke inspanningen vergen van alle actoren, ook in de gebieden met klasse 4, 5 en 6.

Ik vind de druk vanuit Europa om maximaal te streven naar een goede waterkwaliteit wel terecht, en ik deel dat streven ook volledig. Daarom heb ik de teksten, zoals ze van de CIW gekomen zijn, niet zomaar ter goedkeuring aan de regering voorgelegd. Ik ben met diverse partijen in overleg gegaan die aangaven dat het ambitieniveau omhoog kon. Een goede waterkwaliteit is belangrijk voor ieder van ons, voor mens en natuur.

Eventuele boetes vanuit Europa zijn een parameter waarmee we zeker rekening moeten houden, maar zijn niet mijn belangrijkste drijfveer om de plannen bij te sturen. Ik vind gewoon dat we een goede waterkwaliteit moeten hebben, los van Europa. Ik verwacht namelijk nog niet direct een miljoenenboete van de Europese Commissie. Na indiening van de plannen zal de Europese Commissie deze evalueren. Er zijn natuurlijk diverse andere lidstaten met wie we deze uitdagingen delen. Het is niet omdat het moeilijk is, dat we niet de lat hoog genoeg moeten leggen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, dank u voor uw reactie. We moeten er inderdaad voor zorgen dat het ambitieniveau hoog genoeg blijft. U hebt gezegd er

werk van te maken. Uiteraard zal ik dat grondig blijven opvolgen. Ik vind ook dat het belangrijk is om ons niet zomaar neer te leggen bij de negatieve spiraal aan berichten die we toch altijd horen en die zeggen dat we de doelstellingen van 2027 sowieso niet gaan halen. Los van de haalbaarheid, moeten we proberen om de lat zo hoog mogelijk te leggen, het ambitieniveau zo hoog mogelijk te houden en al het mogelijke te doen om de waterkwaliteit naar een hoger niveau te tillen.

De druk van Europa is inderdaad groot. Het is ook belangrijk om de doelstellingen zoveel mogelijk te behalen.

Ik volg het dossier zeker met u op. Ik hoop dat we het toch nog naar een hoger niveau zullen tillen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.